

8. semester – forår 2016 vers 1.0

Semesterplan for 8. semester, 2016 Kandidatuddannelsen

Version og dato: version 1 19.10.2015

Oplysninger om semesteret

Skole: Skolen for erkendelses- og forandringsprocesser

Studienævn: Studienævnet for psykologi

Studieordning: Kandidatstudieordningen for psykologi

http://www.fak.hum.aau.dk/digitalAssets/112/112032_ka_psykologi_2015_hum_aau.dk.pdf

Ankerlærer: Thomas Szulevicz (*thoszu@hum.aau.dk*)

Kursusmoduler:

Efter studieordningen er der to eksamensenheder: ”**Videregående Anvendt Psykologi II**” samt ”**Psykologisk praktik**”. Den nærmere tilrettelæggelse ses i professionsprogrammernes beskrivelser af deres aktiviteter længere nede i semesterplanen. Der er dog nogle fælles rammer for disse.

Faglig progression og kompetencer

”*Videregående Anvendt Psykologi II*” beskæftiger sig med at identificere psykologiske aspekter af praktiske problemstillinger samt undersøge og intervenere i dem for til slut at evaluere den psykologiske indsats. Dermed arbejdes der videre med den kobling af bachelordelens mere teoretisk prægede indhold til praktiske problemer og psykologers arbejde hermed, der var overskriften på 7. semester.

”*Psykologisk praktik*” er organiseret forskelligt på de forskellige professionsprogrammer. Fælles er dog studieordningens bestemmelser, der siger, at den studerende skal have egne opgaver med direkte klientkontakt. Den studerende skal varetage psykologfaglige opgaver som, f.eks. undersøgelse og intervention, samt modtage faglig tilbagemelding på dette fra praktikvejlederen samt psykologfaglig supervision”.

Semesterets organisering og forløb

På 8. semester fortsætter de studerende deres aktiviteter på professionsprogrammerne. Disse aktiviteter består af et praktikforløb, som indebærer 50 arbejdsdage. Praktikforløbet afvikles enten som et eksternt eller internt forløb organiseret af det enkelte professionsprogram. Se beskrivelse ovenfor.

Forventninger om arbejdsfordeling

Dette semester er atypisk, da en væsentlig del af arbejdsbyrden ligger under praktikforløbet. Samlet udgør semestrets aktiviteter 30 ECTS, dvs. ca. 37 ugentlige arbejdstimer for den studerende fordelt med halvdelen 15 ECTS på "Videregående Anvendt Psykologi II" og 15 ECTS på "Psykologisk praktik".

Forudsætninger

Det er en betingelse for at påbegynde praktikforløbet på kandidatuddannelsens 8. semester og gå til eksamen, at samtlige prøver på 7. semester er bestået.

Semesterbeskrivelse

På 8. semester varetages undervisningen af professionsprogrammerne – der er ingen tværgående kurser.

Efter studieordningen er der to eksamensenheder: "Videregående Anvendt Psykologi II" samt "Psykologisk praktik". Den nærmere tilrettelæggelse ses i professionsprogrammernes beskrivelser af deres aktiviteter længere nede i semesterplanen. Der er dog nogle fælles rammer for disse.

"*Videregående Anvendt Psykologi II*" beskæftiger sig med at identificere psykologiske aspekter af praktiske problemstillinger samt undersøge og intervenere i dem for til slut at evaluere den psykologiske indsats. Dermed arbejdes der videre med den kobling af bachelordelens mere teoretisk prægede indhold til praktiske problemer og psykologers arbejde hermed, der var overskriften på 7.semester.

Pensum består af i alt 1500 sider. Eksamensformen er en synopsiseksamen med karakter, der skal bestås individuelt.

"*Psykologisk praktik*" er organiseret forskelligt på de forskellige professionsprogrammer. Fælles er dog studieordningens bestemmelser, der siger, at den studerende skal have egne opgaver med direkte klientkontakt. Den studerende skal varetage psykologfaglige opgaver som undersøgelse og intervention, samt modtage faglig tilbagemelding på dette fra praktikvejlederen.

Universitetsklinikken, KAIØ, DCD, Neuropsykologi, Cultural Psychology og Khare organiserer typisk praktikken som internt organiseret praktik og modtager af den grund ekstra økonomiske bevillinger fra Studienævnet (læs mere på Moodle og psykologistudiets hjemmeside om praktikken. Praktikken kan strækkes ud over flere semestre og indarbejdes i den øvrige undervisning. Den konkrete udformning af de interne praktikforløb beskrives under programmerne længere nede.

For PPSA forløber praktikken som ekstern praktik, hvor den studerende arbejder på en psykologarbejdsplads med en erfaren psykolog som praktikvejleder jf. nedenstående beskrivelse.

For både intern og ekstern praktik består den i to omgange: dels ved aktiv deltagelse i psykologarbejde, og dels ved udarbejdelse af en praktikrapport, hvor den studerende reflekterer over erfaringer og oplevelser i praktikken og disses forhold til det hidtidige studie.

Ekstern praktik

Praktikkoordinator: Mogens Jensen (*mogensj@hum.aau.dk*)

Sidst på 7. semester bliver praktikpladserne typisk fordelt, og de studerende kontaktede praktikstederne for at aftale et første møde, hvor parterne afstemmer forventninger til praktikken samt laver praktiske aftaler.

I den udstrækning den studerende og praktikvejlederen kan blive enige om det, kan praktikken forløbe som fuldtid med 5 dage om ugen eller strækkes ud med færre dage om ugen og til gengæld over flere uger. I alt er praktikken på 50 hele arbejdsdage.

Skulle der opstå problemer i løbet af praktikken, skal man hurtigst muligt kontakte praktikkoordinatoren, der så kan hjælpe med at få redt trådene ud. I vejledningen for praktikken, der ligger på hjemmesiden, er angivet en procedure til at håndtere forløb, hvor praktikvejleder og den studerende kommer u-overens.

Praktikken består dels ved aktiv deltagelse, hvilket betyder at den studerende skal møde minimum 80 % af tiden og deltage i mindst 80 % af den tilbudte supervision, og dels ved en praktikrapport, der udfærdiges efter endt praktik. Den bedømmes med bestået/ikke-bestået.

De nærmere regler omkring praktikken samt praktikrapporten er beskrevet i tekster på studiets hjemmeside samt i studieordningen.

Professionsprogrammerne:

Professionsprogram: Pædagogisk Psykologi i Socialt Arbejde (PPSA).

Modulansvarlige: Mogens Jensen (mogensj@hum.aau.dk), Thomas Szulevicz (thoszu@hum.aau.dk) og Noomi Matthiesen (noomi@hum.aau.dk)

Vejledere/Seminarholdere: Mogens Jensen, Thomas Szulevicz og Noomi Matthiesen

Placering: 8. semester

Type og sprog: Professionsprogram – Dansk

Omfang og forventning: Det pædagogisk-psykologiske professionsprogram startede sine aktiviteter allerede i september med dels et seminar, hvor deltagerne mødtes, og dels med opgaver i psykologisk undersøgelse ude på institutioner i landsdelen, hvortil de studerende får supervision. Disse aktiviteter fortsætter i januar og videre februar måned. Resultaterne af de studerendes undersøgelser afleveres til institutionerne/PPR i takt med at de færdiggøres.

På seminaret diskuteres både de praktiske erfaringer fra undersøgelserne og mere generelle emner i relation til det praktiske psykologarbejde, idet disse sættes i forhold til de studerendes hele studie indtil nu - herunder pensum fra efterårets kursus i Videregående Anvendt Pædagogisk Psykologi I og forårets kursus i Videregående Anvendt Psykologi II. Den måde problemerne konstitueres på af personalet på institutionerne samt i forbindelse med interventionerne i PPR, og den måde vore psykologiske teorier bidrager til en konstituering (evt. re-konstituering) af problemerne og de rammer – det være sig samfundsmæssige, samarbejdsrelationer o.a. – der er om undersøgelserne, er centrale elementer i disse diskussioner.

Herudover vil undervisningen på flere af seminargangene tage udgangspunkt i forskellige temaer, som illustreres igennem arbejdet med forskellige cases.

Endelig vil der i uge 5 finde en tværgående undervisningsaktivitet sted, hvor de studerende fra professionsprogrammerne KAIO, Cultural Psychology og PPSA skal samarbejde omkring en case. Nærmere program udspecificeres i forbindelse med undervisningen.

Under den eksterne praktik er der i april måned undervisning en enkelt dag, hvor der trækkes tråde fra tidligere seminarer og til de studerendes erfaringer i praktikken, og disse overvejelser kobles til litteratur (pensum).

I maj mødes vi igen en dag, hvor fokus er på forberedelse til synopsiseksamen i

<p>juni. I juni afleverer de studerende en synopsis til kurset ”Videregående Anvendt Psykologi II”, og eksamen afholdes sidst i juni.</p>		
Deltagere: 18-25		
Antal forelæsninger (+ varighed, samt navn på underviser (e)): Der er ingen deciderede forelæsninger på dette semester i PPSA-regi		
Antal forelæsningshold:		
Antal seminarer (+ varighed, samt navn på underviser (e)):		
Tidspunkt	Aktivitet	Undervisere
Hele uge 5	Casearbejde på tværs af KAiO, Cultural og PPSA	Kristian Dahl, Cultural, Mogens, Noomi og Thomas
Uge 6	PPSA-seminar	Mogens, Noomi og Thomas
Uge 6	PPSA-seminar	Mogens, Noomi og Thomas
Uge 7	PPSA-seminar	Mogens, Noomi og Thomas
Tirsdag d.24.02 kl. 12-16	PPSA-seminar	Mogens, Noomi og Thomas
April	PPSA-seminar	Mogens, Noomi og Thomas
Maj	Synopsis-workshop	Mogens, Noomi og Thomas
Antal seminarhold: 1		
Prøveform: Synopsiseksamen		
Deltagerforudsætninger: Bachelor i psykologi. Herudover forudsættes, at den studerende er optaget på PPSA.		

Pensumliste: ”Videregående Anvendt Psykologi II PPSA-version”

Allen, Q. (2013) Balancing school and cool: tactics of resistance and accommodation among black middle-class males. *Race Ethnicity and Education*. Vol. 16 (2) pp. 203-224. <http://dx.doi.org/10.1080/13613324.2012.725041> (21 sider).

Andreasen, N. C. (2006). DSM and the Death of Phenomenology in America: An Example of Unintended Consequences. *Schizophrenia Bulletin*. 33, 108-112.

Bertelsen, P. (2015) Danish Preventive Methods and De-radicalization Strategies: The Aarhus Model. (Pp. 242-254) In: W. Hofmeister & S. Sarmah (eds.) *From the desert to world cities: the new terrorism*. Singapore: Konrad-Adenauer-Stiftung Ltd. (12 sider)

Biesta, G. (2011). *God uddannelse i målingens tidsalder – etik, politik, demokrati*. Forlaget Klim, p. 11-104 (93 sider).

Brinkmann, S. (2010). Patologiseringsstenen: Diagnoser og patologier før og nu. I: S. Brinkmann (red.). *Det diagnosticerede liv. Sygdom uden grænser*. Forlaget Klim, 15-31 (16 sider).

Crozier, G. & Davies, J. (2007). Hard to reach parents or hard to reach schools? A discussion of home-school relation, with particular reference to Bangladeshi and Pakistani parents. *British Educational Research Journal* 33 (3), 295-313. (19 sider)

Davies, B & Bansel, P. (2007). Neoliberalism and education. *International Journal of Qualitative Studies in Education*. Vol. 20 (3), 247-259. (14 sider).

Dohn, N. (2011). ‘Best practice’ – eller næstbedst praksis? I: T.A. Rømer, L. Tanggaard & S. Brinkmann. *Uren Pædagogik*. Forlaget Klim. Aarhus, p. 159-186 (27 sider).

Dreier, O. (2009). Persons in Structures of Social Practice. *Theory & Psychology*, p. 193-212 (19 sider).

Ekeland, T-J (2002) Vitskap, evidens og makt. *Tidsskrift for Norsk Psykologforening*. Vol.39., p. 826-832 (6 sider)

Fitzpatrick, C. (2011) What is the difference between ‘Desistance’ and ‘Resilience’? Exploring the relationship between two key concepts *Youth Justice*, 2011, Vol.11(3), pp.221-234

- Gaudio, R.P. & Bialostok, S. (2005). The trouble with culture. *Critical Discourse Studies*, Vol. 2, No. 1. P. 51-69. (19 sider)
- Gilliam, L. (2010). Den utilsigtede integration. Skolens bidrag til etniske minoritetsbørns muslimske identitet og fællesskab. I: Lippert-Rasmussen, K. & Holtug, N. (red.). *Kulturel diversitet – muligheder og begrænsninger*. Syddansk Universitetsforlag. P. 123-141.(18 sider)
- Gilliam, L & Gulløv, E. (2012). Civilisering – Et perspektiv på opdragelse, omgangsformer og distinktioner. I: Gilliam, L & Gulløv, E (red.). *Civiliserede institutioner – Om idealer og distinktioner i opdragelse*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag, p. 17-37 (20 sider).
- Graham, L.J. (2006). Caught in the net: a Foucaultian interrogation of the incidental effects of limited notions in inclusion. *International Journal of Inclusive Education*, Vol. 10, No. 1, p. 3-25 (22 sider).
- Graybeal, C. (2014) The Art of Practicing with Evidence *Clinical Social Work Journal*, 2014, Vol.42(2), pp.116-122
- Harris, A. & Goodall, J. (2008) Do parents know they matter? Engaging all parents in learning. *Educational Research*, 50:3, 277-289 (14 sider).
- Hattie, J. (2013). Synlig læring – for lærere. Frederikshavn: Dafolo (s 7-66) (60 sider).
- Hornby, G. & Lafaele, R. (2011). Barriers to parental involvement in education: an explanatory model. *Educational Review*, 63:1, 37-52 (17 sider)
- Hundeide, K. (2005). Socio-cultural Tracks of Development, Opportunity Situations and Access Skills. *Culture & Psychology*, 11, 241-261 (21 sider).
- Jensen, M. (2012). Diagnoser og socialpædagogisk behandlingsarbejde. *Gjaller horn. Tidsskrift for professionsuddannelser*. Nr. 15, p. 66-76 (10 sider)
- Jensen, M. (in press) Desired ambiguities and dealing with ambivalences in the context of social work *Cultural psychology of transgenerational family relations: investigating ambivalences*
- Jensen, S.Q. (2011). Othering, identity formation and agency. *Qualitative Studies*, 2 (2), p. 63-78 (16 sider).

Jensen, S.Q & Christensen, A-D. (2012). Territorial stigmatization and local belonging. A study of the Danish neighbourhood Aalborg Øst. *City: analysis of urban trends, culture, theory, policy, action*. Vol. 16. Nos. 1-2, p. 74-92 (18 sider)

Kharlamov, N. (2012). The City as a Sign: A Developmental-Experiential Approach to Spatial Life. In J. Valsiner (Ed.), *The Oxford handbook of culture and psychology*. New York: Oxford University Press. [26 sider]

Knudsen, H. (2010) *Har vi en aftale? Magt og ansvar i mødet mellem skole og hjem*. (Kap. 4, 6 & 7) Frederiksberg: Nyt fra Samfundsvidenskaberne. (51, 28 & 24 sider; samlet: 103 sider)

Komatsu, K. (2012) Temporal reticence of the self: who can know *my self?* *Integrative Psychology and Behavioural Sciences* Vol.46(3), pp.357-372

Kusenbach, M. (2003). Street phenomenology. *Ethnography*, 4, 455-485. [30 sider]

Krogstrup, H.K (2002) Når socialt arbejde bliver "standardvare", *Nordisk Sosialt Arbeid*, nr. 3, p. 122-130 (8 sider).

Lareau, A. & Horvat, E.M. (1999). Moments of Social Inclusion and Exclusion. Race, Class, and Cultural Capital in Family-School Relationships. *Sociology of Education*, 72, 37-53. (16 sider)

Lundby, G (2009). Fortællinger om foretrukket identitet I: Bro, K., Løw, O. & Svanholt, J. (red). *Psykologiske perspektiver på intervention i pædagogisk praksis*, Dansk Psykologisk Forlag, p. 279-313(34 sider)

MacLeod, G., & Ward, K. (2002). Spaces of utopia and dystopia: Landscaping the contemporary city. *Geografiska Annaler, Ser.B*, 84, 153-170. [18 sider]

McAdam, E. & Lang, P. (2011). Hvor kommer vi fra? Inspiration og påvirkninger der har skabt vore værdier. I: McAdam, E. & Lang, P. *Anerkendende arbejde i skoler*, Forlaget Mindspace, p. 21-37 (17 sider)

McAdam, E. & Lang, P. (2011) En frigørende fortælling, I: McAdam, E. & Lang, P. *Anerkendende arbejde i skoler*, Forlaget Mindspace, p. 115-124 (10 sider)

- McDermott, R.P. (1996) Hvordan indlæringsvanskeligheder skabes for børn. I. C. Højholt & Witt, (red.), *Skolelivets socialpsykologi – Nyere socialpsykologisketeorier og perspektiver*. København: Unge Pædagoger, p. 81-116 (35 sider).
- McDermott, R. & Varenne, H. (1995) Culture as disability. *Anthropology and Education Quarterly*. Vol. 26 (3) pp. 324-348. **DOI:** 10.1525/aeq.1995.26.3.05x0936z (24 sider)
- Milgram, S. (2010). The Idea of Neighborhood. In Blass, T. (Ed.), *Stanley Milgram. The individual in a social world: Essays and experiments* (3rd expanded ed., pp. 63-68). London, England: Pinter & Martin. (Original work published in 1970). [5 sider]
- Milgram, S. (2010). The experience of living in cities. In Blass, T. (Ed.), *Stanley Milgram. The individual in a social world: Essays and experiments* (3rd expanded ed., pp. 11-28). London, England: Pinter & Martin. (Original work published in 1970). [17 sider]
- Moen, Torill (2008) Inclusive Educational Practice : Results of an empirical study in *Scandinavian Journal of Educational Research* Vol. 52 No 1, p. 59-75 (16 sider).
- Moore,H., Jasper,C. & Gillespie,A. (2011) Moving between frames: The basis of the stable and dialogical self *Culture and Psychology* 17(4) p. 510-519
- Mørck, L. L. (2007). Young ethnic minorities in education: How to expand possibilities for learning and transcending marginalisation. I: van Deventer, V., Blanche, M.T., Fourie, E. & Segalo, P. (red.) *Citizen City: Between constructing agent and constructed agency*. Selected Proceedings of the Eleventh Biennial Conference of The International Society for Theoretical Psychology Cape Town, South Africa June 20-24, 2005. Captus University Publications, p.149-159 (10 sider)
- Nielsen, J. (2012). Udredning i kontekst. Udredninger – i vor tid. *Pædagogisk Psykologisk Tidsskrift*. Nr. 5, p. 349-359 (11 sider).
- Nielsen, K. & Jørgensen, C.R. (2010). Patologisering af uro? I: S. Brinkmann (red.). *Det diagnosticerede liv. Sygdom uden grænser*. Århus: Klim, p. 179-205 (26 sider).
- Oddli, H.W. & Kjøs P. (2002). Å velge i et mangfold av terapimodeller. *Tidsskrift for Norsk Psykologforening*, vol 39, p. 403-410 (7 sider).

- Ralph, B, Mcneal Jr. (2012). Checking In or Checking Out? Investigating the Parent Involvement Reactive Hypothesis. *The Journal of Educational Research*, 105:2, 79-89 (11 sider)
- Ratner, H. (2013). Inklusion – Dilemmaer i organisation, profession og praksis. Akademisk Forlag 215 sider
- Reay, D. (2006). The Zombie Stalking English Schools: Social Class and Educational Inequality. *British Journal of Educational Studies*, Vol. 54, no. 3, p. 288-307 (29 sider).
- Schilling, B. (2012). Udfordringer af PPR psykologernes supervisionsydelser i en tid med inklusion. Inklusion og supervision. *Pædagogisk Psykologisk Tidsskrift*. Nr. 5, p. 329-348. (20 sider).
- Schmidt, G. (2008) Den religiøse cirkelslutning. *Unge med etnisk minoritetsbaggrund*. 7 (1&2) pp. 19-24. Ungdomsforskning, DPU. (5 sider).
- Schmidt, G. (2014) Troubled by Law: The Subjectivizing Effects of Danish Marriage Reunification Laws. *International Migration*. Vol. 52 (3) pp. 129-143. doi: 10.1111/imig.12132 (14 sider)
- Snell, M.W., Voorhess, M.D., Walker, V.L., Berlin, R.A., Roorbach Jamison, K. & Stanton-Chapman, T.L. (2014). A demonstration of the Universal Problem-Solving Approach to Address Children's Inappropriate behavior in Head Start Classrooms. *Topics in Early Childhood Special Education*. Vol 34(1), p. 4-15 (12 sider)
- Søndergaard, D.M & Kofoed, J. (red) (2013). *Mobning gentænkt*. København: Hans Reitzels Forlag (kap 1 + 3, 63 sider).
- Tanggaard, L. & Brinkmann, S. (2011). Til forsvar for en uren pædagogik. I: T.A. Rømer, L. Tanggaard & S. Brinkmann (red.). *Uren Pædagogik*. Forlaget Klim. Aarhus, p. 18-35 (17 sider).
- Terhart, E. (2011). Has John Hattie really found the holy grail of research on teaching? An extended review of Visible Learning. *Journal of Curriculum Studies*, Vol. 43, No. 3, 425-428 (14 sider).

Van San, M., Sieckenlinck, S. & de Winter, M. (2013). Ideals adrift: an educational approach to radicalization. *Ethics and Education*. Vol. 8 (3) pp. 276-289. doi: 10.1111/imig.12132. (13 sider)

Wirth, L. (1938). Urbanism as a way of life. *American Journal of Sociology*, 44, 1-24. [24]

Zittoun, T. (2014) Trusting for Learning ch.7 in *Dialogical approaches to trust in communication* Linell, P. & Marková, I. (eds.) Charlotte, NC: Information Age Publishing

Zittoun, T. & Cerchia, F. (2013) Imagination as expansion of experience *Integrative Psychological and Behavioral Science* Vol.47(3), pp.305-324

Pensum i alt:

1419 sider

Modulbeskrivelse:

Professionsprogram: KAIØ
Modulansvarlig: Ole Michael Spaten
Vejledere/Seminarholdere: Kristian Dahl, Ole Michael Spaten
Placering: 8. semester
Type og sprog: Professionsprogram – Dansk
<p>Omfang og forventning:</p> <p>Modulet omfatter dette semester en række workshop (15 ECTS) som fokuserer på fortsat udvikling af konsulent- og de kliniske færdigheder. Endvidere er de studerende i praktik (15 ECTS) på psykologarbejdspladser, det være sig kliniske eller inden for HR, konsultativt arbejde eller andre relevante praktik pladser.</p> <p>Praktikken organiseres efter dokumentet ”Vejledning om praktikpladser” udsendt til de studerende E15. Praktikken starter efter aftale med praktiksted cirka medio februar eller primo marts. Der afholdes endvidere først i semestret en række intensive workshop ”professionerne på arbejde” og coaching workshop, hvor den nyeste forskning og praksis kobles. Vi har besluttet at deltagelse i disse workshops er obligatorisk for 8. Sem.</p> <p>Tværfaglig Camp: Professionerne på arbejde 1 feb – 5 feb 2016 Start kl 900 slut kl 15.00 (uge 5).</p> <p>Semesteret starter med en tværgående undervisningsaktivitet sted, hvor de studerende fra professionsprogrammerne KAIO, Cultural Psychology og PPSA skal samarbejde omkring en række virkelige cases hvor der er brug for innovative løsninger og psykologiske forståelser der går på tværs af faggrænser mellem professionsprogrammer. Undervisningen afvikles som en intensiv camp der dækker alle hverdage i uge 5. Start d. 1. februar og slut d. 5. februar. Se PPSA for detaljeret program.</p> <p>Workshop Coaching, Coaching i praktik Workshop Supervision af coaching i praksis i praktik</p>

Deltagere: KAIØ - 8 semester
Antal seminarer (Workshops (ca. 50 timer) plus supervision i praktik
Prøveform: Mundtlig eksamen på baggrund af skriftlig synopsis og godkendelse af praktikrapport
Deltagerforudsætninger: Studerende på professionsprogrammet KAIØ, der har gennemført 7 semester med beståede eksaminer
Workshop Coaching, Coaching i praktik Heldagsworkshop v/ Ole Michael Spaten Når vi arbejder med coaching psykologi i praksis støder vi indimellem på den type differential problemstillinger, hvor en tilstand umiddelbart bliver opfattet, som hørende til en lettere kategori, men en grundigere udredning tyder på at der kan være tale om en alvorligere lidelse, der kræver henvisning til anden, længerevarende specialist behandling. Vi vil blandt andet tale om det coaching psykologiske arbejde med angst, katastrofetanker og den nedadgående pils teknik og herunder komme ind på en fænomenologisk og en testpsykologisk tilgang til diagnostikken. Afslutningsvist vil vi komme ind på modstandskraft og mindfulness. Endvidere vil vi fortsætte coaching arbejdet i triader med coach, coachée og observatør og anvende tjekliste til at vurdere coach færdigheder. Specifikt pensum nedenfor samt generelt pensum i baghovedet Dagens pensum: Andreasen, N. C. (2006). DSM and the Death of Phenomenology in America: An Example of Unintended Consequences. <i>Schizophrenia Bulletin</i> . 33, 108-112. Barrett, F. (2004). Coaching for Resilience. <i>Organization Development Journal</i> . 22(1) p. 93-96 Duffy, M., Passmore, J. (2010). Ethics in coaching: An ethical decision making framework for coaching psychologists. <i>International Coaching Psychology Review</i> , 5(2), 140-151 Szymanska, K. (2007). Anxiety and the coaching relationship: How to recognise the signs and what to do next. <i>The Coaching Psychologist</i> . 3, 85-89. Palmer, S. & Whybrow, A. (2007). Coaching Psychology In S. Palmer and Whybrow (eds). <i>Handbook of Coaching Psychology</i> (pp. 1-20) London: Routledge. Szymanska, K. (2008). Catastrophising/imagining the worst. <i>The Coaching Psychologist</i> . 4, 36-37. Szymanska, K. (2008). The downward arrow technique. <i>The Coaching</i>

Psychologist. 4, 85-86.

Palmer, S. (2011). Mestringsorienteret visualisering. *Dansk tidsskrift for Coaching Psykologi*. 1, 51-53.

Workshop Supervision af coaching i praksis i praktik

Heldagsworkshop v/ Ole Michael Spaten

Hvad er supervision? Er supervision i coaching psykologi luksus eller en nødvendighed, vi diskuterer metodiske tilgange. Herefter fokus på de studerendes egne cases. Fremlæggelse af egne klienter / coachée fra praktikken. Beskrivelse af problem, lægge mål, caseformulering og gennemføre intervention. Gruppeøvelser: hvordan vil du bruge det du har lært i det kommende arbejde? Planer for videreudvikling af færdigheder. Specifikt pensum nedenfor samt generelt pensum I baghovedet

Dagens pensum:

- * Carroll, M. (2007). Coaching psychology supervision: Luxury or necessity? In S. Palmer and Whybrow (eds). *Handbook of Coaching Psychology* (pp. 431-448) London: Routledge.
- * European Mentoring and Coaching Council Guidelines on Supervision, kan downloades fra:
<http://www.emccouncil.org/src/ultimo/models/Download/7.pdf> (accessed 26. October 2015)
- * Hawkins, P., & Schwenk, G. (2010). The interpersonal relationship in the training and supervision of coaches. In S. Palmer & A. McDowall (Eds.), *The coaching relationship: Putting people first* (pp. 203-221). New York, NY, US: Routledge/Taylor & Francis Group.
- * Salter, T. (2008). Exploring current thinking within the field of coaching on the role of supervision. *International Journal of Evidence Based Coaching and Mentoring*. Special Issue, p. 27-39.

Litteraturliste 8 semester – Forår 2016 (forbehold for mindre ændringer)

Litteratur:

Andreasen, N. C. (2006). DSM and the Death of Phenomenology in America: An Example of Unintended Consequences. *Schizophrenia Bulletin*. 33, 108-112.

Barrett, F. (2004). Coaching for Resilience. *Organization Development Journal*. 22(1) p. 93-96

Bertelsen, P., Jacobsen, C.H., Rosenberg, N.; Tværfaglig Supervision. Hans Reitzels

Forlag 2014

Carroll, M. (2007). Coaching psychology supervision: Luxury or necessity? In S. Palmer and Whybrow (eds). *Handbook of Coaching Psychology* (pp. 431-448) London: Routledge.

Duffy, M., Passmore, J. (2010). Ethics in coaching: An ethical decision making framework for coaching psychologists. *International Coaching Psychology Review*, 5(2), 140-151

European Mentoring and Coaching Council Guidelines on Supervision, kan downloades fra:
<http://www.emccouncil.org/src/ultimo/models/Download/7.pdf> (accessed 26. October 2015)

Hawkins, P., Shohet, R.; Supervision in the Helping Professions. Open University Press 2012

Holmgren, A. (2006) Ledelse med et narrativt og poststrukturalistisk perspektiv. I: Helth, P. Lederskabelse – det personlige lederskab. Roskilde: Samfundslitteratur (kap. 5, side 91-114). (23 sider).

Kets de Vries, M. F. R. (2015). Vision without action is a hallucination: Group coaching and strategy implementation. *Organizational Dynamics*, 44(1), 1-8.

Kets de Vries, M. F. R. (2014). Dream journeys: A new territory for executive coaching. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 66(2), 77-92

Kets de Vries, M. F. R. (2014). *Mindful Leadership Coaching*. New York, US: Palgrave Macmillan.

Palmer, S., & McDowall, A. (2010). *The coaching relationship: putting people first*. New York: Routledge.

Palmer, S., & Whybrow, A. (Eds.). (2009). *The handbook of coaching psychology: a guide for practitioners*. London: Routledge

Palmer, S. (2011). Mestringsorienteret visualisering. *Dansk tidsskrift for Coaching Psykologi*. 1, 51-53.

Salter, T. (2008). Exploring current thinking within the field of coaching on the role of supervision. *International Journal of Evidence Based Coaching and Mentoring*. Special Issue, p. 27-39.

Stober, D. R., & Grant, A. M. (Eds.). (2006). *Evidence based coaching handbook:*

Putting best practices to work for your clients. Hoboken, NJ, US: John Wiley & Sons Inc.

Szymanska, K. (2008). Catastrophising/imagining the worst. *The Coaching Psychologist. 4*, 36-37.

Szymanska, K. (2008). The downward arrow technique. *The Coaching Psychologist. 4*, 85-86.

Szymanska, K. (2007). Anxiety and the coaching relationship: How to recognise the signs and what to do next. *The Coaching Psychologist. 3*, 85-89.

Professionsprogram: Universitetsklinikken
Modulansvarlig for kurset "Videregående Anvendt Psykologi II": Anne Birgitte Døssing og Birgitte Petersen
Vejledere/Seminarholdere: Anne Birgitte Døssing (ABD) og Birgitte Petersen (BP)
Placering: 8. semester
Type og sprog: Kursusmodul – dansk
Omfang og forventning: 5 seminargange à 4 timer. Seminarret omfatter en teoretisk fordybelse og præcisering samt et fokus på praktisk anvendelse af forskellige tilgange til undersøgelse og intervention, indenfor en overvejende psykodynamisk ramme. Seminarret er baseret på studenteroplæg og gruppediskussioner. Der tilstræbes at bygge bro mellem teori og praksis, idet der lægges op til, at de studerende fremlægger teoretiske perspektiver baseret på pensum og kasuistisk materiale, som kan belyse de teoretiske perspektiver. I seminarret indgår desuden vejledning af de studerendes synopser.
Deltagere: 8
Antal forelæsninger (+ varighed, samt navn på underviser (er)): 0
Antal forelæsningshold: 0
Antal seminarer (+ varighed, samt navn på underviser (er)): 5 seminargange à 4 timer v/Anne Birgitte Døssing og Birgitte Petersen
Antal seminarhold: 1

Prøveform: Synopsiseksamen

Deltagerforudsætninger: BA i psykologi samt optaget på UK-V's professionsprogram.

Seminarrække:

1. Videnskabsteoretisk grundlag og opfølgning på forsamtale og journal (ABD og BP)

Køppe, S. (2003). Psykoanalyse. In: Collin, F. & Køppe, S. (Eds.). Humanistisk videnskabsteori. DR Multimedie (s. 225-245) (20 s.)

Gabbard, G. O. (2005). Psychodynamic psychiatry in clinical practice (4. Ed.). American Psychiatric Publishing Inc. Kap 1: Basic principles of dynamic psychiatry, s. 3-30 (27 s.)

Hougaard, E. (2004) Psykoterapi – teori og forskning. Dansk Psykologisk Forlag (s.27-53, s. 273-320; s.431-493) (135 s.)

Fonagy, P. & Target, M. (2003). Psychoanalytic Theories. Perspectives from Developmental Psychopathology. London and Philadelphia: Whurr Publications (kap. 1, s. 1-31) (30 s.).

I alt: 212 s.

2. Perspektiver på Borderline og Narcissistiske lidelser i et objektrelationsteoretisk perspektiv samt aspekter af korttidsdynamisk terapi og andre tilgange til psykoterapi (ABD)

Fonagy, P. & Target, M. (2003). Psychoanalytic Theories. Perspectives from Developmental Psychopathology, London and Philadelphia: Whurr Publishers (kap. 8, s. 165-204) (39 s.)

Kernberg, O. (2004). Borderline conditions and pathological narcissism. Rowman & Littlefield Publishers, Inc. (kap. 1, 2 og 3, s. 3-111, og kap. 8, s. 227-263) (134 s.)

Masterson, J. (1990). Det truede selv. Borderline og narcissisme - personlighedsforstyrrelser i det moderne samfund. København: Hans Reitzels Forlag (kap. 5 og 6, s. 89-121, kap. 8, s. 144-165, og kap. 10, s. 191-208) (60 s.)

Della Selva, P.C. (2001) Intensiv dynamisk korttidsterapi. Hans Reitzels Forlag. (ca. 80 sider, oplysning om kapitler følger senere).

Møhl, B. & Kjølbye, M. (2013). Psykoterapiens ABC. Psykiatrifondens Forlag (kap. 5-13, s. 59-169 (90 s.)

I alt: 403 s.

3. Centrale begreber i psykoterapeutisk intervention og samarbejdsrelationer (BP)

Etiske principper for nordiske psykologer. Se

http://www.psykologeridanmark.dk/Psykologens%20arbejde/Lovgivning/~//media/Dansk%20Psykolog%20Forening/Filer_dp/Faelles%20filer/Publikationer/Om%20foreningen/Etiske%20principper%20for%20nordiske%20psykologer%202010%202012.ashx (6 s.)

Gabbard, G.O. & Wilkinson, S.M. (1996). Borderlinebehandling og modoverføring. København: Hans Reitzels Forlag (kap. 2+3, s. 37-82) (45 s.)

Sandler, J., Dare, C. & Holder, A. (1994). Patienten og analytikerens. Psykoanalysens kliniske struktur. København: Hans Reitzels Forlag. (kap. 8-12, s. 143-213) (70 s.)

Jacobsen, C. H. & Mortensen, K. V. (2013). Psykoterapeutisk praksis på psykodynamisk grundlag. Hans Reitzels Forlag. (kap. 1-3, s. 39-116, og kap. 8, s. 206-245) (116 s.)

Samtag, L. W., Muran, J. C. & Safran, J. D. (2002): Defining and identifying alliance ruptures. I: D. P. Charman (ed.): *Core processes in brief psychodynamic psychotherapy*. Mahwah, NJ: L. E. Erlbaum Ass. (kap. 9, s.187-214) (27 s.)

I alt: 264 s.

4. Relationer, sorg og behandling i et tilknytnings- og mentaliseringsbaseret perspektiv (ABD)

Bowlby, J. (1998). Attachment and loss. Separation, anger and anxiety, vol. II. London: Pimlico (kap. 2, s. 45-54, og kap. 21, s. 366-411) (54 s.)

Bowlby, J. (1998). Attachment and loss. Loss, sadness and depression. London: Pimlico. (kap. 1, 2 og 3, s. 7-44) (37 s.)

Holmes, J. (2004). The Search for the Secure Base. Hove and New York: Brunner-Routledge (kap. 2, s. 6-20 og kap. 5, s. 41-52) (25 s.)

Daniel, S. (2012). Relation og fortælling. Tilknytningsmønstre i en behandlingskontekst. Frederiksberg: Samfundslitteratur (kap. 2, s. 45-65, samt kap. 8 og 9, s. 159-203) (64 s.)

Fonagy, P., Gergely, G., Jurist, E. & Target, M. (2004). Affect regulation, mentalization, and the development of the self. New York: Other Press (kap. 1, s. 23-65, og kap. 11 samt Epilogue, s. 435-481) (88 s.)

I alt: 268 s.

5. Overføring, modoverføring, det potentielle rum og projektiv identifikation samt aspekter af rammer og rammebrud (BP)

Sandler, J., Dare, C. & Holder, A. (1994). Patienten og analytikeren. Psykoanalysens kliniske struktur. Kbh: Hans Reitzels Forlag (kap. 4, s. 52-78 og kap. 6, s. 100-120) (46 s.)

Gabbard, G. O. & Wilkinson, S. M. (1996): Borderlinebehandling og modoverføring. København: Hans Reitzels Forlag (kap. 1, s. 15-37, og kap. 8, s. 182-206) (46 s.)

Winnicott, D. W. (1974). Playing and Reality. Pelican Books (kap. 6, s. 101-112: The Use of an Object and Relating through Identifications og kap. 8, s. 122-130: The Place where we Live) (19 s.)

Ogden, T. H. (1992). The Matrix of the Mind. London: Maresfield Library (kap. 6, s. 131-167, og kap. 8, s. 203-233) (66 s.)

Kernberg, O.F., Selzer, M.a., Koenigsberg, H. W., Carr, A. & Appelbaum, A.H. (1992): Borderline og psykodynamisk psykoterapi. Kbh. Hans Reitzel. S. 33-56, (23 s.) og s. 159 – 204 (45 s.) (68 s.)

McWilliams, N. (2004), *Psychoanalytic Psychotherapy*. Guilford Press. Kap. 5 Boundaries I: The Frame, s. 99- 131 (33 s.) og kap. 7 Boundaries II: Quandaries, s. 163 – 196 (33 s.) (66 s.)

Jacobsen, C. H. & Mortensen, K. V. (2013). Psykoterapeutisk praksis - på psykodynamisk grundlag (kap. 4 + 5, s. 116-158) (42 s.)

I alt: 353 s.

I alt: 1500 sider

Samlet pensumliste:

Bowlby, J. (1998). Attachment and loss. Separation, anger and anxiety, vol. II. London: Pimlico.

Bowlby, J. (1998). Attachment and loss. Loss, sadness and depression. London: Pimlico.

Daniel, S. (2012). Relation og fortælling. Tilknytningsmønstre i en behandlingskontekst. Frederiksberg: Samfundslitteratur.

Della Selva, P.C. (2001) Intensiv dynamisk korttidsterapi. Hans Reitzels Forlag
Ethiske principper for nordiske psykologer. Se :

http://www.psykologeridanmark.dk/Psykologens%20arbejde/Lovgivning/~media/Dansk%20Psykolog%20Forening/Filer_dp/Faelles%20filer/Publikationer/Om%20foreningen/Ethiske%20principper%20for%20nordiske%20psykologer%202010%202012.ashx

Fonagy, P., Gergely, G., Jurist, E. & Target, M. (2004). Affect regulation, mentalization, and the development of the self. New York: Other Press.

Fonagy, P. & Target, M. (2003). Psychoanalytic Theories. Perspectives from Developmental Psychopathology. London and Philadelphia: Whurr Publications.

Gabbard, G. O. (2005). Psychodynamic psychiatry in clinical practice (4. Ed.). American Psychiatric Publishing Inc.

Gabbard, G.O. & Wilkinson, S.M. (1996). Borderlinebehandling og modoverføring. København: Hans Reitzels forlag.

Holmes, J. (2004). The Search for the Secure Base. Hove and New York: Brunner-Routledge.

Hougaard, E. (2004) Psykoterapi – teori og forskning. Dansk Psykologisk Forlag.

- Jacobsen, C. H. & Mortensen, K. V. (2013). Psykoterapeutisk praksis på psykodynamisk grundlag. Hans Reitzels Forlag.
- Kernberg, O.F., Selzer, M.a., Koenigsberg, H. W., Carr, A. & Appelbaum, A.H. (1992): Borderline og psykodynamisk psykoterapi. Kbh. Hans Reitzel.
- Kernberg, O. (2004). Borderline conditions and pathological narcissism. Rowman & Littlefield Publishers, Inc.
- Køppe, S. (2003). Psykoanalyse. In: Collin, F. & Køppe, S. (Eds.). Humanistisk videnskabsteori (pp. 225-245). DR Multimedie.
- Masterson, J. (1990). Det truede selv. Borderline og narcissisme - personlighedsforstyrrelser i det moderne samfund. København: Hans Reitzels Forlag.
- McWilliams, N. (2004), Psychoanalytic Psychotherapy. Guilford Press.
- Møhl, B. & Kjølbye, M. (2013). Psykoterapiens ABC. Psykiatrifondens Forlag.
- Ogden, T. H. (1992). The Matrix of the Mind. London: Maresfield Library.
- Samtag, L. W., Muran, J. C. & Safran, J. D. (2002): Defining and identifying alliance ruptures. I: D. P. Charman (ed.): Core processes in brief psychodynamic psychotherapy. Mahwah, NJ: L. E. Erlbaum Ass.
- Sandler, J., Dare, C. & Holder, A. (1994). Patienten og analytikerens kliniske struktur. København: Hans Reitzels Forlag.
- Winnicott, D. W. (1974). Playing and Reality. Pelican Books.

Professionsprogram: Børnesprogklinikken (BspK/DCD)

Modulansvarlig: Kristine Jensen de López (kristine@hum.aau.dk)

Vejledere/Seminarholdere: Jensen de López, Hanne Søndergaard Knudsen, Carolin Demuth, Christina Mohr Jensen & Lisa Archibald

Placering: 8. semester

Type og sprog: Professionsprogram – Dansk og Engelsk

Omfang og forventning:

Børnesprogklinikken fortsætter sine aktiviteter fra efteråret med, at de studerende fortsat fordyber sig teoretisk i interventionsformen Dynamisk Udredning ift. børn, der opvokser med kommunikative vanskeligheder, samt starter deres forløb med at have egne klienter (familier og børn) i deres intern praktik. Seminarerne er centreret omkring temaerne: identifikation af relevante anvendte-psykologiske aspekter af praktiske problemstillinger, udvælgelse og gennemførelse af psykologiske undersøgelser, refleksioner over valgte undersøgelses- og interventionsmetoders teoretiske og praksis begrænsninger, samt forskning i evidensbaseret praksis. Problemstillinger som den studerende vælger at udforske skal være evidens- og forskningsbaseret. Der er mulighed for at eksamensopgaven kan udfærdiges som et udkast til en forskningsartikel efter standard retningslinjer fra APA, og med inddrages af data fra Børnesprogklinikken (evt. eget terapiforløb).

Programmets intern praktik finder sted i klinikkens lokaler på Kroghstræde 3, hvor de studerende under supervision deltager i udredningen og intervention af skolebørn med afvigende kommunikativ udvikling inkl. Autisme, ADHD og hørenedsættelse. Praktikforløbet indeholder ligeledes forældresamtaler, skrivning af praktikrapporter, overleveringsmøder mm. Gennem kurset arbejder de studerende problem-baseret med data fra deres praktik ophold. På klinikken kan der være mulighed for korte workshop med ekstern samarbejdspartner, som de studerende forventes at deltage aktivt i.

På 8 semester finder klinikkens intern praktik sted i perioden uge 5 til uge 25.

Oversigt over 8 semester:

Februar - Juni: Seminar opstart og intern praktik /terapi

Maj - Juni: Intern praktik, databehandling, journalskrivning, møder med skole, PRR

osv. og overleveringsmøder

Temaer på VAPu workshoper (forbeholdt ændringer):

ADHD som klinisk diagnose og i et udviklingsperspektiv: *Christina Mohr Jensen*, Forskningsenheden for Børne- og Ungdomspsykiatri, Region Nordjylland

Observationer af inklusion af kliniske børn i folkeskoler og børnesamtaler: *Kristine Jensen de López*, AAU

Autism og kommunikation: *Carolin Demuth*, AAU

Working Memory, Learning Disabilities and intervention with school-age children: *Lisa Archibald*, Western University, Canada

Eventuelt andre workshop temaer, samt løbende seminar med udgangspunkt i kursets pensum og synopsis skrivning.

Deltagere: Børnesprogklinikken - 8 semester

Antal seminarer 3-4 workshops, plus supervision

Prøveform: Mundtlig eksamen på baggrund af skriftlig synopsis og godkendelse af praktikrapport

Deltagerforudsætninger: Studerende på professionsprogrammet Børnesprogklinikken, der har gennemført 7 semester

Litteraturliste 8 semester – Forår 2016 (forbeholdt ændringer)

Andrés-Roqueta, C. Adrian, J. E., Clement, R. A. & Katsos, N. (2013). Which are the best predictors of theory of mind delay in children with specific language impairment? *International Journal of Language & Communication Disorders*, vol. 48, nr- 6, 726-737. [11 sider]

Archibald, L.M.D., Edmunds, A., & Joannis, M.F. (2011). Specific language or working memory impairments: Are there observable differences? *Child Language and Teaching Therapy*, 27, 294-312. [20 sider]

Bishop, D. & Rosenbloom, L. (1987). Classification of Childhood Language Disorders. I (red.) W. Yule & Rutter, M., *Language Development and Disorders*. Kap. 2 (Pp. 16-42). [26 sider]

Botting, N., Riches, N., Gaynor, M. & Morgan, G. (2010). Gesture production and comprehension in children with specific language impairment. *British*

- Journal of Developmental Psychology*, 28. (Pp. 51-69). [18 sider]
- Botting, N. (2002). Narrative as a tool for the assessment of linguistic and pragmatic impairments. *Child Language Teaching and Therapy*. (Pp. 1-21). [21 sider]
- Brinton, B. & Fujiki, M. (2010). Principles of assessment and intervention. I (red.) Damico, J. S., Müller, N. & Ball, M., J. *The Handbook of Language and Speech Disorders*. Kap. 6. (Pp. 131-150). [19 sider]
- Brown, A. L. & Ferrara. (1985). Diagnosing zones of proximal development. I Wertsch, J. (red.) *Culture, Communication & Cognition*. Cambridge University Press. Kap. 12 (Pp. 273-305). [32 sider]
- Camilleri, B. & Botting, N. (2013). Beyond static assessment of children's receptive vocabulary: the dynamic assessment of word learning (DAWL), *International Journal of Language & Communication Disorders*, vol. 48, 5, (Pp. 565-581). [17 sider]
- Cohen, N.J., Vallance, D.D., Barwick, M., Im, N., Menna, R., Horodezky, N. & Isaacs, L. (2000). The interface between ADHD and language impairment: an examination of language, achievement, and cognitive processing. *Journal of Child Psychology & Psychiatry*, vol. 41, 3, Pp. 353-362).
- Brynskov, C. & Eigsti, I.-M. (2010). Det tidlige sprog hos børn med autisme – en afgørende udviklingsfaktor, *Psyke & Logos*, 31(2), 443-460. [17 sider]
- Craig-Unkefer, L. A. & Kaiser, A. P. (2002). Improving the social communication skills of at-risk preschool children in a play context. *Topics in Early Childhood Special Education*, 22:1. (Pp. 3-13). [10 sider]
- Clegg, J., Hollis, C., Mawhood, L. & Rutter, M. (2005). Developmental language disorders – follow-up in later adult life. Cognitive, language and psychosocial outcomes. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 46:2. (Pp. 128-149). [21 sider]
- Damico, J. S., Müller, N. & Ball, M. (2010). Social practical considerations in labeling. I (red.) Damico, J. S., Müller, N. & Ball, M., J. *The Handbook of Language and Speech Disorders*. Kap. 1. (Pp. 11-37). [26 sider]
- Diamond, A. (2013). Executive Functions. *Annual Review of Psychology*, 64. (Pp. 135-168). [33 sider]
- Gillam, R. B., Peña, E. D. & Miller, L. (1999). Dynamic assessment of narrative and expository discourse. *Topics in Language Disorders*, 20(1), (Pp. 33-47). [14 sider]
- Harrison, L.J. & McLeod, S. (2010). Risk and protective factors associated with speech and language impairment in a nationally representative sample of 4- to 5-year-old children. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, vol. 53. (Pp. 508-529). [21 sider]
- Henry, L. A., Messer, D., & Nash, G. (2012). Executive functioning in children and

- young people with specific language impairment. *Journal of Child Psychiatry and Psychology*, 50/1. (Pp. 37-45). [11 sider]
- Hick, R., Botting, N. & Conti-Ramsden, G. (2005). Cognitive abilities in children with specific language impairment: consideration of visuo-spatial skills. *International Journal of Communication Disorders*, 40:2. (Pp. 137-149). [12 sider]
- Hoff, E. & Core, C. (2015), What clinicians need to know about bilingual development. *Seminars in Speech & Language*, 36. (Pp. 89-99). [10 sider]
- Howlin, P. & Rutter, M. (1987). The consequences of language delay for other aspects of development. I (red.) Yule, William & Rutter, M. *Language Development and Disorders*. Kap. 17. (Pp. 271-294). [23 sider]
- Karmiloff-Smith, A. (1998). Development itself is the key to understanding development disorders. *Trends in Cognitive Sciences*, 2. (Pp 389-398). [9 sider]
- Ketelaars, M. P., Cuperus, J. M., van Daal, J., Jansonius, K. & Verhoeven, L. (2009). Screening for pragmatic language impairment: potential of the children's communication checklist. *Research in Developmental Disabilities*, 30. (Pp 952-960). [8 sider]
- Leonard, L. (2014). *Children with Specific Language Impairment*. 2nd edition. MIT Press. (minus kap, 4, 7 & 8. 319 sider, inkl. Name index & Subject index. [275 sider]
- Mum, J. & Cloud, S. (2010). Autism spectrum disorders: the state of the art. I (red.) Damico, J. S., Müller, N. & Ball, M., J. *The Handbook of Language and Speech Disorders*. Kap. 7. (Pp. 153-177). [24 sider]
- Nilsson, K. K. & Jensen de López, K. (i tryk). Theory of Mind in children with specific language impairment: A systematic review and meta-analysis. *Child Development*. [12 sider]
- Noonan, N:B., Redmond, S. & Archibald, M.D. (2014). Contributions of children's linguistic and working memory proficiencies to their judgements of grammaticality, *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, vol. 57. (Pp. 979-989). [10 sider]
- Olsen, Lone, S. & Jensen de López, K. (2010). SLI er mere end blot forsinket udvikling af sproglige færdigheder. *Psyke & Logos*, 11. 485-504. [19 sider]
- Peña, E.D. Gillam, R., Malek, M., Ruiz-Felter, R., Resendiz, M. Fiestas, C. & Sabel, T. (2006). Dynamic assessment of school-age children's narrative abilities: an experimental investigation of classification accuracy. *Journal of Speech, Language and Hearing Research*, vol. 49. (Pp 1037-1057), [20 sider]
- Pante, E., Ogilvie, T., Vance, R., Aguilar, J.M., Dailey, N.S., Meyers, C., Lieser, A., & Burton, R. (2015). Variability in the language input to children enhances learning in a treatment context. *American Journal of Speech and Language Pathology*, 23. (Pp 530-545), [15 sider]

- Poll, G.H. (2011). Increasing the odds: applying emergentist theory in language intervention. *Language, Speech, and Hearing Services in Schools*, vol. 42. (Pp. 580-591). [11 sider]
- Reilly, S., Tomblin, B., Laws, J. Mckean, C. Mensah, F., Morgan, A., Goldfeld, S. Nicholson, J. & Wake, M. (2014). Specific language impairment: a convenient label for whom? *International Journal of Language & Communication Disorders*, vol. 49, nr. 4, (Pp. 416-451). [35 sider]
- Reuterskiöld, C., Hansson, K. & Sahlén, B. (2011). Narrative skills in Swedish children with language impairment, 44. *Journal of Communication Disorders*, 44. (Pp. 733-744). [11 sider]
- Roulstone, S. & McLeod, S. (2011). *Listening to children and young people with speech, language and communication needs*. Afasic, J&R Press Ltd. [294 sider]
- Sterponi, L. & Shankey, J. (2013). Rethinking echolalia: Repetition as interactional resource in the communication of a child with autism. *Journal of Child Language*. [30 sider]
- Sterponi, L. & Fasulo, A. (2010). *How to go on*. Intersubjectivity and progressivity in a child with autism. *Ethos*, 38(1), 116-142. [26 sider]
- Silva, P. (1987). Epidemiology, longitudinal course and some associated factors, and update. I (red.) W. Yule & Rutter, M., *Language Development and Disorders*. Kap. 1 (Pp. 1-15). [15 sider]
- Smedler, A. & Tideman, E. (2011). *At teste børn og unge. Om testmetoder i den psykologiske undersøgelse*. (minus kap. 4 & 7) Hans Reitzels Forlag. [241 sider]
- Spaulding, T.J., Plante, E., & Farinella, K.A. (2006). Eligibility criteria for language impairment: is the low end of normal always appropriate? *Language, Language, Speech and Hearing Services in Schools*, 37,1. (Pp 61-72). [11 sider]
- Swineford, L.B., Thurm, A., Baird, G., Wetherby, A.M. & Swedo, S. (2014). Social(pragmatic) communication disorder; a research review of this new DSM-5 diagnostic category. *Journal of Neurodevelopmental Disorder*, 6, 41. (Pp 1-8). [8 sider]
- Trillingsgaard, A. & Elmose, M. (2010). Caseformulering – i en udviklingspsykopatologisk referenceramme. *Psyke & Logos*, 31, (Pp 399-416). [17 sider]
- Van Der Aalsvoort, G. M. & Lidz, C. S. (2008). A cross-cultural validation study of the application of cognitive functions scale. *Journal of applied school psychology*. 24:1, (Pp 91-108). [17 sider]
- Wener, S., & Archibald, L.M.D. (2011). Domain-specific treatment effects for children with language and/or working memory impairments – A pilot study. *Child Language and Teaching Therapy*, 27, (Pp 313-330). [17 sider]

Windsor, J. (2002). Contrasting general and process-specific slowing in language impairment. *Topics in Language Disorders*, 22(3): 49-61 [12 sider]
1493 sider
/Kristine Jensen de López

Professionsprogram: Neuropsykologi

Modulansvarlig: Thomas Alrik Sørensen

Vejledere/Seminarholdere: Thomas Alrik Sørensen, Jens Østergaard Riis & Lena Sjælland

Placering: 8. semester

Type og sprog: Dansk og Engelsk

Omfang og forventning: På 8. semester videreføres undervisningen fra 7. semester, med fokus på problemstillinger vedrørende visitation, intervention, og behandling af patienter. Undervisningen omfatter (jf. mål i studieordningen):

- Teorier og metoder til identifikation af relevante anvendt-psykologiske aspekter af praktiske problemstillinger
- Teorier og metoder til udvælgelse og gennemførelse af psykologiske undersøgelser til belysning af sådanne problemstillinger og/eller
- Teorier og metoder til udvælgelse og gennemførelse af psykologiske interventionsformer over for sådanne problemstillinger
- Refleksion over valgte undersøgelses- og interventionsmetoders teoretiske rationale og begrænsninger.

Deltagere: Maks 16 studerende

Antal forelæsninger (+ varighed, samt navn på underviser (er)): Fem teoretiske forelæsninger á 3 timer hver, som undervises af Thomas Alrik Sørensen. Disse følges af tre konferencer/klinikdemonstrationer á 2 timers varighed, der undervises af Lena Sjælland, og endeligt er der en dag på Aalborg Hospital med Jens Riis Østergaard.

Undervisningen er inddelt i fem teoretiske forelæsninger omhandlende

neuropsykologi. De teoretiske forelæsninger indeholder også mulighed for de studerende, at reflektere og diskutere eventuelle problemstillinger de kan være stødt på som del af deres praktik. I forlængelse af de teoretiske forelæsninger udbydes der med patientdemonstrationer, i samarbejde med Universitetshospitalet. Her får de studerende mulighed for i fællesskab at blive præsenteret for patienter igennem praktisk klinisk undervisning, samt arbejde med forskellige neuropsykologiske tests. Endeligt vil de studerende i mindre grupper have en dag med stuegang på Aalborg Universitetshospital.

Forelæsning 1: Anatomi og hjerneskader (3 timer)

Thomas Alrik Sørensen

Denne forelæsning har primært til formål at forbinde undervisningen mellem 7. og 8. semester. Relationen mellem grundvidenskab og klinisk baseret forskning diskuteres videnskabssteoretisk. Dernæst repeteres neuroanatomi fra tidligere semester, som så uddybes ift. hvordan forskellige typer af skader kan påvirke den menneskelige hjerne og dens funktion. Ligeledes diskuteres også problemstillinger for patienter med manglende sygdomsindsigt samt om neuropsykologen kan sikre sig i sin undersøgelse mod alternative interesser (som for eksempel ved forsikringssager).

Forelæsning 2: Hukommelse og amnestisk syndrom (3 timer)

Thomas Alrik Sørensen

Denne forelæsning tager afsæt i en af de typiske funktionelle klager vedr. nedsat hukommelse, samt mere alvorlige lidelser som amnestisk syndrom. Forskellige typer af årsager til hukommelsessvækkelse præsenteres, samt de udfordringer der ligger i at arbejde med patienter der ikke kan lagre ny viden om, bl.a., deres egen situation.

Forelæsning 3: Perception og opmærksomhed (3 timer)

Thomas Alrik Sørensen

I den tredje forelæsning fokuseres der på en række perceptuelle problemer, samt generelle opmærksomhedsproblemer hos patienter med specifikke, såvel som diffuse hjerneskader. Ligeledes vil det drøftes hvilke interventionsmuligheder

neuropsykologen har overfor denne type problemstillinger.

Forelæsning 4: Eksekutive funktioner (3 timer)

Thomas Alrik Sørensen

I denne forelæsning ser vi nærmere på eksekutive dysfunktioner, særligt med fokus på skader frontalt i hjernen, det er såvel grundet i læsioner som degenerative lidelser så som eksempelvis Alzheimers sygdom. Desuden belyses problemstillinger ved behandling af patienter der konfabulerer, og relationen mellem neuropsykologen og en patient der konfabulerer diskuteres.

Forelæsning 5: Sprog (3 timer)

Thomas Alrik Sørensen

En anden forholdsvis almindelig lidelse hos neuropsykologiske patienter, er problemer med sprogforståelse og sprogproduktion. I denne forelæsning belyses disse vanskeligheder, samt hvilke genoptræningsmuligheder patienter med denne problemstilling har.

Forelæsning 6: Klinikdemonstration (2 timer)

Lena Sjællænder

Forelæsning 7: Klinikdemonstration (2 timer)

Lena Sjællænder

Forelæsning 8: Klinikdemonstration (2 timer)

Lena Sjællænder

Forelæsning 9: Stuegang (6 timer)

Jens Østergaard Riis

Pensum

1. The Handbook of Clinical Neuropsychology, Edited by Jennifer Gurd, Udo Kischka, and John Marshall, Oxford University Press (the whole book) 2. Fractured Minds: A case-study approach to clinical neuropsychology, Jenni A. Ogden, Oxford

University Press (the whole book) 3. Clinical Neuropsychology: A Pocket Handbook for Assessment, Edited by Michael W. Parsons, and Thomas A. Hammeke, APA (chapters 1 and 2)

Dette giver i alt 1422,2 NS hvilket er indenfor 1500 sider +/- 10%

Antal forelæsningshold: 1

Antal seminarer (+ varighed, samt navn på underviser (er): 0

Antal seminarhold: 0

Prøveform: Synopsiseksamen

Deltagerforudsætninger: Optagelse på Neuro-programmet, ligeledes bør den studerende have deltaget i 7. semester på neuroprogrammet.

Professionsprogram: Cultural Psychology and Social Practice			
Modulansvarlig for kurset ” <i>Psykologiske problemstillingeres konstituering undersøgelse og intervention</i> ”: Brady Wagoner			
Vejledere/Seminarholdere: Brady Wagoner, Jaan Valsiner, Vlad Glaveanu, Nikita Kharlamov, Sanna Schlieuwe, Luca Tateo			
Placering: 8. semester			
Type og sprog: Kursusmodul – English			
Omfang og forventning:			
Date	Time	Theme/Title	Teacher
1/2-5/2	All day	Community Psychology Bootcamp	Multiple
10/2	10.15-14.15	Creativity and Culture	VG
12/2	10.15-14.15	The structure of scientific information in psychology	NK
15/2-	10.15-17.00	Niels Bohr Lectures:	Multiple
16/2	10.15-17.00	Roads to Actualized Democracy	
17/2	12.30-14.15	Resisting Inequality	SS
<p>Additionally there will be weekly 'k-seminars' (Wednesday 15.00-17.00) throughout the semester. All these activities are centered on discussion, where students are considered active participants in the development of new ideas. The smaller seminars/lectures will take place in 4.117, while those on 15/7-16/2 will be in the Auditorium at Ks3.</p>			
Deltagere: 20			
Antal seminarer (+ varighed, samt navn på underviser (er)): 5 seminars (ranging from a half day to an entire week) + weekly 'k-seminars'.			
Antal seminarhold: 1			
Prøveform: Synopsiseksamen			
Deltagerforudsætninger: none			

Seminarrække:

K-Seminars

Every Wednesday from 15.00-17.00 in the NB Centre. Readings sent via kitchen list.

Uge 5: Community Psychology Workshop (together with PPSA and CAiO)

Teachers: Kristian, Thomas, Lena, Brady, Vlad and Nikita

Description:

This practical workshop will be done together with the PPSA and CAiO programs. The workshop will be focused on problems given to mixed groups to solve under time constraints. The problems will be given Monday morning. Groups solutions to them will be presented on Friday to the stakeholders at Aalborg 9220.

Readings:

- Jensen, S.Q. (2011). Othering, identity formation and agency. *Qualitative Studies*, 2 (2), p. 63-78 (16 sider).
- Jensen, S.Q & Christensen, A-D. (2012). Territorial stigmatization and local belonging. A study of the Danish neighbourhood Aalborg Øst. *City: analysis of urban trends, culture, theory, policy, action*. Vol. 16. Nos. 1-2, p. 74-92 (18 sider)
- Kharlamov, N. (2012). The City as a Sign: A Developmental-Experiential Approach to Spatial Life. In J. Valsiner (Ed.), *The Oxford handbook of culture and psychology*. New York: Oxford University Press. [26 sider]
- Kusenbach, M. (2003). Street phenomenology. *Ethnography*, 4, 455-485. [30 sider]

Uge 6.**Creativity and Culture**

10.15-14.15

Teacher: Vlad Glaveanu

Readings:

- Glaveanu, V. (2010). Principles for a cultural psychology of creativity. *Culture & Psychology*, 16(2), 147-163.

The structure of scientific information in psychology

10.15-14.15

Teacher: Nikita Kharlamov

Description: This workshop will cover the different styles and formats of scientific writing (different kinds of papers, empirical, theoretical, and how and where to find them when doing lit reviews and how to evaluate quality) + do a hands on exercise on peer reviewing by giving them a couple fresh papers from APS journals (they are

all short, Science-magazine-style, so work for quick reads) and doing a mini-peer review.

Readings:

Sternberg, K., & Sternberg, R. J. (2012). Preparing a manuscript for publication. In H. Cooper (Ed.), *APA handbook of research methods in psychology. Volume 3: Data analysis and research publication* (pp. 503-519). Washington, DC: American Psychological Association.

VandenBos, G. R. (2012). How to publish your manuscript. In H. Cooper (Ed.), *APA handbook of research methods in psychology. Volume 3: Data analysis and research publication* (pp. 521-532). Washington, DC: American Psychological Association.

Uge 7:

Niels Bohr Lectures in Cultural Psychology: Democracy and Dictatorship

Teachers: Brady, Vlad, Nikita, Jaan, Carolin, Luca, Fathali Moghaddam and many others

Readings:

Moghaddam, F. Democracy and Dictatorship. 2nd Niels Bohr Lecture.

Resisting Inequality: Nordic Expatriates Encounters with Domestic Workers in New Delhi, India

12.30-14.15

Teacher: Sanna Schliewe

Description: Based on empirical examples this lecture will discuss how temporary immigrants negotiate their personal identity when they become employers of domestic staff. Special attention will be given to the dynamics of resistance and non-resistance toward existing labor practices and the expatriate's novel position as privileged.

Readings:

Märtsin, M. & Mahmoud, H. W. (2012). Never "at-Home"? Migrants between societies. In Valsiner, J. (Ed.), *The Oxford handbook of culture and psychology*. Oxford: Oxford University Press, pp. 730 – 748.

Pensum

1500 obligatory pages:

- Glaveanu, V. (2010). Principles for a cultural psychology of creativity. *Culture & Psychology*, 16(2), 147-163.
- Jensen, S.Q. (2011). Othering, identity formation and agency. *Qualitative Studies*, 2 (2), p. 63-78 (16 sider).
- Jensen, S.Q & Christensen, A-D. (2012). Territorial stigmatization and local belonging. A study of the Danish neighbourhood Aalborg Øst. *City: analysis of urban trends, culture, theory, policy, action*. Vol. 16. Nos. 1-2, p. 74-92 (18 sider)
- Kharlamov, N. (2012). The City as a Sign: A Developmental-Experiential Approach to Spatial Life. In J. Valsiner (Ed.), *The Oxford handbook of culture and psychology*. New York: Oxford University Press. [26 sider]
- Kusenbach, M. (2003). Street phenomenology. *Ethnography*, 4, 455-485. [30 sider]
- Märtsin, M. & Mahmoud, H. W. (2012). Never “at-Home”? Migrants between societies. In Valsiner, J. (Ed.), *The Oxford handbook of culture and psychology*. Oxford: Oxford University Press, pp. 730 – 748.
- Mørck, L. L. (2007). Young ethnic minorities in education: How to expand possibilities for learning and transcending marginalisation. I: van Deventer, V., Blanche, M.T., Fourie, E. & Segalo, P. (red.) *Citizen City: Between constructing agent and constructed agency*. Selected Proceedings of the Eleventh Biennial Conference of The International Society for Theoretical Psychology Cape Town, South Africa June 20-24, 2005. Captus University Publications, p.149-159 (10 sider)
- Sternberg, K., & Sternberg, R. J. (2012). Preparing a manuscript for publication. In H. Cooper (Ed.), *APA handbook of research methods in psychology. Volume 3: Data analysis and research publication* (pp. 503-519). Washington, DC: American Psychological Association.
- Valsiner, J. (2012). *Oxford Handbook of Culture and Psychology*. OUP. (750 pages)
- VandenBos, G. R. (2012). How to publish your manuscript. In H. Cooper (Ed.), *APA handbook of research methods in psychology. Volume 3: Data analysis and research publication* (pp. 521-532). Washington, DC: American Psychological Association.
- Moghaddam, F. (2016). Roads to Actualized Democracy: A Psychological Perspective. *Niels Bohr Lecture in Cultural Psychology manuscript* (20 pages)
- Readings sent to kitchen list through the course of the semester (50 pages)
- Readings for Community psychology seminar (200 pages)
- The following chapters from the *Handbook of Culture & Psychology* (300 pages):
- 3. Cultural-historical Psychology: Contributions of Lev Vygotsky
René van der Veer
  - 4. The Role of Indigenous Psychologies in the Building of Basic Cultural Psychology
Pradeep Chakkarath
  - 9. Positioning Theory: Moral Dimensions of Social-cultural Psychology
Rom Harré
  - 16. Culture: Result and Condition of Action
Ernest Boesch
  - 23. Life Course: A Sociocultural Perspective
Tania Zittoun

  - 24. Being Poor: Cultural Tools for Survival
Ana Cecília S. Bastos and Elaine P. Rabinovich

28. Constructing Histories
Mario Carretero and Angela Bermudez
32. Encountering Alterity: Geographic and Semantic Movements
Alex Gillespie, Irimi Kadianaki, and Ria O'Sullivan-Lago
33. Crossing Thresholds: Movement as a Means of Transformation
Zachary Beckstead
34. Never at Home? Migrants between Societies
Mariann Märtsin and Hala W. Mahmoud
38. Duties and Rights
Fathali M. Moghaddam, Cristina Novoa, and Zachary Warren
45. Culture in Play
Bert van Oers
47. Ambivalence and its Transformations
Emily Abbey

Modulbeskrivelser**Modultitel og ECTS-angivelse****Videregående Anvendt Psykologi (Klinisk socialpsykologi, Center for Klinisk Hverdagspsykologi): Psykologiske Problemstillingeres Konstituering - Undersøgelse og Intervention****Undervisere:**

Bendt Torpegaard Pedersen (kursusansvarlig, torpe@hum.aau.dk),

Einar B. Baldursson (gbb_cakk@post1.tele.dk)

15 ECTS

Placering

8. Semester

Type og sprog: Professionsprogram – Dansk

Omfang og forventning

Forventninger om arbejdsbelastning (antal konfrontationstimer, øvelsesarbejde, tid til forberedelse, evt. rejseaktivitet m.v.)

Uge 6/ Klinisk Hverdagspsykologi (4 timer)

Uge 7/Socialpsykologi, evolutionær psykologi/ teori og forskning (4 timer)

Uge 8/ Klinisk Hverdagspsykologi (4 timer)

Uge 9/ Socialpsykologi, evolutionær psykologi/ teori og forskning (4 timer)

Uge 10/ Klinisk Hverdagspsykologi (4 timer)

Uge 11/ Socialpsykologi, evolutionær psykologi/ teori og forskning (4 timer)

Uge 12/ Supervision (4 timer)

Uge 14/ Klinisk Hverdagspsykologi (4 timer)

Uge 15/Faglig dag/Klinisk konference/med samarbejdspartnere (6timer)

Uge 16/ Socialpsykologi, evolutionær psykologi/ teori og forskning (4 timer)

Uge 17/ Supervision (4 timer)

Uge 18/ Klinisk Hverdagspsykologi (4 timer)

Uge 19/ Socialpsykologi, evolutionær psykologi/ teori og forskning (4 timer)

Uge 20/ Supervision (4 timer)

Uge 21/ Klinisk Hverdagspsykologi (4 timer)

Uge 22/ Socialpsykologi, evolutionær psykologi/ teori og forskning (4 timer)

Uge 23/ Supervision (4 timer)

Deltagere

11

Deltagerforudsætninger: Bachelor i psykologi. Herudover forudsættes, at den studerende er optaget på Center for Klinisk Hverdagspsykologi.

Formål

En central omdrejning for undervisningen på klinisk hverdagspsykologi på 8. semester er det klientorienterede arbejde som de studerende gennemføres på Center for Klinisk Hverdagspsykologi i samarbejde med centrets partnere. Undervisningen på semestret består af tre forskellige undervisningsmoduler. Disse er **supervision** i forbindelse i forbindelse med klientarbejdet, faglige dage med fokus på **anvendt klinisk hverdagspsykologi** (cases, præsentationer og kliniske analyser) og endelig dage med fokus på den kliniske hverdagspsykologis grunddiscipliner, især socialpsykologi, neuro-social teori, evolutionær psykologi og diagnostik. Dertil kommer en række aktiviteter der udføres i samarbejde med CKH's samarbejdspartnere og det faglige formidlingskonference der udføres i slutningen af august.

Klinisk Hverdagspsykologi

Klinisk hverdagspsykologi beskæftiger sig med en lang række forandringer i normalpsykologiske tilstande, der medfører problemer for den berørte og øger risikoen for sværere lidelser. Den kliniske tilgangsmåde udgør samtidig et udgangspunkt for udviklingen af en moderne hverdags- (herunder arbejds- og organisations-) psykologi med fokus på de dysfunktioner og provlemer, der udspringer af et moderne liv, arbejde og organisationsformer. Der tages således afsæt i en konkret forståelse ud fra den grundantagelse at i det moderne liv er hverdagslivet, arbejdslivet og rammerne for dette filtreret ind i hinanden.

Undervisningens faglige omdrejningspunkt omfatter samspillet mellem psykologisk undersøgelse/udredning, diagnostik, intervention/behandling og forebyggelse. I undervisning bevares hele vejen igennem samspil mellem flere gensidigt supplerende perspektiver. Personer anskues ud fra et naturalistisk, realistisk og socialt perspektiv. De anskues som aktører i og som udtryk for sociale forhold, rammer og processer. Der tages således afsæt i et dynamisk aktørbegreb, der omfatter grupperelationer, sociale teknologier (Facebook etc), arbejde, identitet, organisationsformer, samarbejds- og ledelsesforhold.

Dette indebærer for eksempel at stress anskues som en kollektivt anliggende og udfordring frem for et individuelt problem. Forebyggelse sker således på et socialt og et organisatorisk niveau, hvilket også indebærer at ændringer af arbejdsforhold og organisationsformer (herunder ledelse) i høj grad anskues som et led i en forebyggelse.

Grundantagelsen er at alle de menneskelige ressourcer der bruges i arbejdet, også forbruges og skal derfor reetableres. Det handler om bæredygtig anvendelse af menneskelige ressourcer. Men hvis arbejdet forbruger empati, kreativitet, motivation og identitet, hvordan reetableres disse ressourcer. Er der mekanismer i det mo-

derne arbejde, organisation og sociale liv, der øger risikoen for overudnyttelse af en række menneskelige ressourcer, og dermed medfører øget forekomst af bestemte psykiske lidelser?

Den forståelse af psykologien der forvaltes tager sit afsæt i det normalpsykologiske område. I denne sammenhæng betyder det at der især tages afsæt i eksperimentelle socialpsykologi. Foruden selve emne-fokuset (hverdagslivet) medfører denne tradition et skarpt fokus på psykiske funktioner. Dette betyder at det kliniske fokus er rettet mod dysfunktion, ikke sygdom og på individuel psykologisk niveau betyder dette at stressyndromer primært forstås som ændring i og af normaliteten, ikke som egentlige patologiske tilstande.

For diagnostikkens vedkommende indebærer dette at enhver dysfunktion også ses som udtryk for sociale, arbejdsmæssige, organisatorisk og kulturelle forhold.

Det faglige grundlag bygger på biopsykologi, neurosocial teori, evolutionær socialpsykologi, hverdagens socialpsykologi, organisationspsykologi og arbejdspsykologi.

Dette peger på en forståelse af den psykologfaglige ydelse som bestående i identifikation af dysfunktionelle strukturer og processer (samspil) og en udviklingsindsats der bygger en på forståelse af hvordan problemerne kan begrænses eller fjernes. Det sker gennem en tredelt procedure, som indebærer en udredning (undersøgelse), der giver grundlaget for en diagnose (karakteristik af de påviste dysfunktioner og deres bagvedliggende årsager) og behandling/intervention (anvisning af type af indsats, der kræves for at udbedre problemet). Samtidig erkendes at indsatsen er kendetegnet ved et løbende samspil mellem undersøgelse, diagnostik og behandling. Behandlings/udviklings-metoderne er kendetegnet ved en kombination af kritisk, analytisk, strukturel, kognitiv, memetisk, adfærdspsykologisk og socialpsykologiske tilgang.

Undervisningen foregår i skiftende kombinationer af konferencer (præsentationer og diskussioner), supervision (kollektiv og individuel), forelæsninger, øvelser i diagnostisk og ætiologisk analyse, og mere konkrete opgaveløsninger, der overvejende udføres i samarbejde med CKH's partnere i form af faglige dage og kliniske konferencer.

Begrundelse

Anvendelse af tidligere mere teoretisk indføring i psykologien, men nu mere praktiske interventioner.

Indhold**Supervision**

Under løbende supervision gennemfører den studerende på 8ende og 9ende semester professionsforløb i samarbejde med CKH's partnere. Forløbene indebærer, blandt andet opgaver udredning, undersøgelser og problemanalyser. Herunder inddrages relevante teorier, undersøgelsesmetoder og -design. Den supervisionsbaserede undervisning har blandt andet til formål at belyse hvorvidt der foreligger et problem samt i bekræftende fald problemets omfang og karakter. Formålet er også at belyse problemets årsagsforhold og vurderer behovet for behandling/intervention samt fremkomme med anvisninger med henblik på behandlings- og interventionstiltag.

Supervisionsundervisningen omfatter såvel mere klassisk (her kollektiv) supervision, som metodisk supervision.

Kliniske konferencer

De kliniske konferencer indebærer at præsentation og diskussion af cases, klientforløb og professionsopgaver. Et væsentligt formål med de kliniske konferencer er at styrke evnen til at koble teori og praksis. Dvs. at deres diagnostikker, udredninger, analyser og fortolkninger er forankret i den viden som eksisterer i forhold til de problemstillinger de beskæftiger sig med på CKH.

CETES – eksperimenter og udvikling af tests mhp klinisk socialpsykologi

I foråret gennemføres i CKH regi 7 undervisnings/seminar og aktivitetsmoduler, á 4 timer. De 7 moduler indebærer blandt andet udvikling og gennemførelse af forsknings- og udviklingsprojekter. Formålet med denne del af aktiviteterne på CKH, er at give de studerende erfaring med udførelsen af en samlet klinisk forskningsproces. Det vil sige at gå hele vejen fra en klinisk problemstilling, til formuleringen af hypoteser, udformning af passende forskningsdesign, udførelsen af forskningsopgaven og vurdering af resultaterne. Dette indebærer at selve forskningsarbejdet (udførelse af undersøgelse og analyse af resultaterne) udføres på 9ende semester.

Der er således tale om et klart og systematisk fokus på forskningsmetode, design og analyser.

Undervisningens organisering og ressourcer

Forelæsning, kliniske konferencer, samtaleterapi og laboratorieforsøg

Pensum 8 semester

Adriaens, P.R. (2008). Debunking evolutionary psychiatry's schizophrenia paradox. *Medical Hypotheses* 70, 1215-1222.[7 sider.]

- Anderson, C. A., Lindsay, J. J., & Bushman, B. J. (1999). Research in the psychological laboratory: Truth or triviality? *Current Directions in Psychological Science*, 8, 3-9. [6 sider]
- Anderson, M. L. (2010). Neural re-use as a fundamental organizational principle of the brain. *Behavioral and Brain Sciences*, 33, 1-69. [66 sider.]
- Baldursson, E.B. (2009). *Hyperstress s*, København: Frydenlund. Kapitlerne: Selvet i klemme; Den helt normale sundhedsskadelige organisation; Den "skrøbelige" identitet; Når "tanken" er tom; Udbrændt eller "udbrændt" - det er spørgsmålet; Stress gør den kloge dum; Ledelse og den engagerede medarbejder; Angst æder sjæle op, s. 42-128 - svarer til 60 pensumsider); *Arbejdspsykologien og "moderniteten"* 131; *Stress som "normalpsykologi"*, s. 131-175 - svarer til 38 pensumsider; *Nye reaktionsformer - teoriens rolle* 204-211; *Stress: nødvendigt men problematisk bud på kritisk arbejdspsykologi* 246-252, svarer til 15 pensumsider. *Hyperstress samlet antal pensumsider: 113*
- Baldursson, E.B, (2014). Angsten som resultat af konflikten mellem ængstelighed og overoptimisme. I B.T. Pedersen (Red.), *Klinisk Socialpsykologi: Casestudier fra en arbejdspsykologisk behandlingspraksis* . Aalborg: Aalborg Universitetsforlag, [pp 115-126]. (s 10 – omregnet til A4 sider).
- Baldursson, E.B, (2014). Organisatorisk stress og paranoia. I B.T. Pedersen (Red.), *Klinisk Socialpsykologi: Casestudier fra en arbejdspsykologisk behandlingspraksis* . Aalborg: Aalborg Universitetsforlag, [pp 201-207]. (s 6 - omregnet til A4 sider).
- Bargh, J. A., & Shalev, I. (2011). The substitutability of physical and social warmth in daily life. *Emotion*. Advanced online publication. [8 sider.]
- Bargh, J. & Morsella, E. 2009. Unconscious behavioural guidance systems. In C. Agnew, D. Carlston, W. Graziano & J. Kelly (eds.) *Then a Miracle Occurs: Focusing on Behaviour in Social Psychological Theory and Research*. New York: Oxford University Press, pp.89-118. [25 sider.]
- Barrett, H. C., & Kurzban, R. (2006). Modularity in cognition: Framing the debate. *Psychological Review*, 113, 628-647. [18 sider.]
- Boyer P, Lienard P (2006) Why ritualized behavior? *Behav Brain Sci* 29:1–56. [47 sider.]
- Brown, J. D. (2010) Across the (not so) Great Divide: Cultural similarities in selfevaluative processes. *Social and Personality Psychology Compass* 4:318–30. [10 sider.]
- Buhrmester, M. D., Blanton, H., & Swann, W. B. (2011) Implicit self-esteem: Nature, measurement, and a new way forward. *Journal of Personality and Social Psychology*. Vol. 100, No. 2, 365–385. [13 sider.]
- Castillo R. D., Van Orden G. C., Kloos H. (2011). "The embodiment of time estimation," in *Time and Time Perception 2010*, eds Vatakis A., Esposito A., Giagkou M., Cummins F., Papadelis G., editors. (Heidelberg: Springer-Verlag;), 196–206 (10 sider.)

- Crocker, J., Moeller, S., & Burson, A. (2010). The Costly Pursuit of Self-Esteem. *Handbook of personality and self-regulation*, 403-424. (22 sider.)
- CRESPI, B. & BADCOCK, C. (2008). Autism and psychosis as diametrical disorders of the social brain. *Behavioral and Brain Sciences* 31, 241–296 (inklusive discussion). [56 sider.]
- Decety, J & Jackson, PL. The Functional Architecture of Human Empathy. *Behavioral and Cognitive Neuroscience Reviews* Volume 3 Number 2, 2004 71-100. [27 sider.]
- Eisenberger, N.I., Jarcho, J.M., Lieberman, M.D., & Naliboff, B.D. (2006). An experimental study of shared sensitivity to physical pain and social rejection. *Pain*, 126, 132-138. [7 sider.]
- Epstein, S. (2010). Demystifying Intuition: What It Is, What It Does, and How It Does It. *Psychological Inquiry*, 21: 295–312. (15 sider.)
- Evans, J. S. B. T. (2008). Dual-processing accounts of reasoning, judgment and social cognition. *Annual Review of Psychology*, 59, 255–278. [17 sider.]
- Frankenhuis, W. E., & Del Giudice, M. (2011). When do adaptive developmental mechanisms yield maladaptive outcomes? *Developmental Psychology*. [11 sider.]
- Gailliot, M. T., & Baumeister, R. F. (2007). The physiology of willpower: Linking blood glucose to self-control. *Personality and Social Psychology Review*, 11(4), 303-322. (21 sider.)
- Ganzel, B.L., Morris, P.A., Wethington, E., 2010. Allostasis and the human brain: integrating models of stress from the social and life sciences. *Psychol. Rev.* 117, 134–174. [36 sider.]
- Gartner, L.; Sedikides, C.; Vevea, J. & Iuzzini, J. (2002) The "I," the "We," and the "When" a meta-analysis of motivational primacy in self-definition. *Journal of Personality and Social Psychology*, 83, (3), 574-591. [16 sider.]]
- Gilbert, Paul (1992). *The Evolution of Social Power and its Role in Depression*. I: Gilbert, Paul. *Depression. The Evolution of Powerlessness*. The Guildford Press. New York (39 sider.)
- Greenwald, Anthony (1980). The Totalitarian Ego. Fabrication and revision of personal history. *American psychologist* (16 sider.)
- Haselton, M. G. (2007). Error Management Theory. In R. F. Baumeister and K. D. Vohs, editors, *Encyclopedia of social psychology*, volume 1, pages 311–312. Thousand Oaks, CA: Sage. [23 sider.]
- Haselton, M. G. and Nettle, D. (2006). The Paranoid Optimist: An Integrative Evolutionary Model of Cognitive Biases. *Personality and Social Psychology Review*, 10: 47-66. [17 sider.]
- Haslam, S A år (2010). A 100 years of certitude? *Social psychology, the experimental*

- method and the management of scientific uncertainty. *British journal of social psychology* vol.40 (1) s.:1. [18 sider.]
- Homans, G.C. (1958). Social behavior as exchange. *American Journal of Sociology*, 63, 597-606. [8 sider.]]
- Johnson, D. D. P. & Fowler, J. H. 2011. —The evolution of overconfidence. *Nature* 477, 317–320. [4 sider.]
- Jonason, P. K., & Tost, J. (2010). I just cannot control myself: The Dark Triad and self-control. *Personality and Individual Differences*, 49, 611-615. [4 sider.]
- Kerr, L. K. (2008). Is Social Anxiety Making Us Depressed?: A Social Evolutionary Hypothesis for Why SSRIs Work. *Ethical Human Psychology and Psychiatry*, 10 (1), 16-30. [12 sider.]]
- Kraus, MW., Chen, S., Keltner, D. (2011). The power to be me: Power elevates self-concept consistency and authenticity. *Journal of Experimental Social Psychology* 47 (2011) 974–980. [6 sider.]
- Kurzban R. and Leary MR. (2001). Evolutionary Origins of Stigmatization The Functions of Social Exclusion *Psychological Bulletin*, Vol. 127, No. 2, 187-208 (16 sider.)
- Kurzban, R. (2011). The problems with “self-deception”: No “self” and no “deception”. *Behavioral and Brain Sciences*, 34, 32–33. [1 side.]
- Leary, M. R.; Terry, M. L.; Allen, A. B. & Tate E. B. (2009). The Concept of Ego Threat in Social and Personality Psychology: Is Ego Threat a Viable Scientific Construct? *Pers Soc Psychol Rev* 2009 13: 151. [12 sider.]]
- Marks, I. M., & Nesse, R. M. (1994). Fear and fitness: An evolutionary analysis of anxiety disorders. *Ethology and Sociobiology*, 15, 247-261. [15 sider.]
- MacDonald, G. (2009). Social pain and hurt feelings. In P.J. Corr & G. Matthews (Red.), *The Cambridge Handbook of Personality Psychology* (pp. 541-555). New York: Cambridge University Press. [22 sider.]
- McEwen, B. (2004). Protection and Damage from Acute and Chronic Stress Allostasis and Allostatic Overload and Relevance to the Pathophysiology of Psychiatric Disorders. *Annals of the New York Academy of Sciences*, vol. 1032, issue 1, pp. 1-7. [5 sider.]]
- McEwen B., and John C. Wingfield (2003). The concept of allostasis in biology and biomedicine. *Hormones and Behavior* 43 2–15. [11 sider.]
- McKay, R. T. & Dennett, D. C. (2009) The evolution of misbelief. *Behavioral and Brain Sciences* 32(6):493–551. Med diskussion. [59 sider.]
- Michaelian, K. (2010). The epistemology of forgetting. *Erkenntnis* 74:399–424. [25 sider.]
- Mook, D. G. (1983). In defense of external invalidity. *American Psychologist*, 38, 379–387. [17 sider.]

- Nesse, R. M. (1990). Evolutionary explanations of emotions. *Human nature*, 1(3), 261-289. [26 sider.]
- Nettle, D. & Penke, L. 2010 Personality: bridging the literatures from human psychology and behavioural ecology. *Phil. Trans. R. Soc. B* 365, 4043–4050. [6 sider.]
- Nettle, D. (2009). An evolutionary model of low mood states. *Journal of Theoretical Biology*, 257, 100–103. [4 sider.]
- Nettle, D. (2004). Evolutionary origins of depression: A review and reformulation. *Journal of Affective Disorders*, 81 (2), 91-102. [8 sider.]
- Oaten, M., Stevenson, R.J., & Case, T.I. (2009). Disgust as a disease avoidance mechanism. *Psychological Bulletin*, 135, 303–321. [15 sider.]
- Orne, M.T. (1962). On the social psychology of the psychological experiment: With particular reference to demand characteristics and their implications. *American Psychologist*, Vol 17(11), Nov [8 sider.]
- Pedersen, B.T. (2014). Det kliniske case studie. I B.T. Pedersen (Red.), *Klinisk Socialpsykologi: Casestudier fra en arbejdspsykologisk behandlingspraksis*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag, [pp 47-60]. (s 10 - omregnet til A4 sider).
- Pedersen, B.T. (2014). Destruktive gruppeprocesser og den idealiserende leder. I B.T. Pedersen (Red.), *Klinisk Socialpsykologi: Casestudier fra en arbejdspsykologisk behandlingspraksis*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag, [pp 167-200]. (s 30 - omregnet til A4 sider).
- Pedersen, B.T. (2014). Konklusion: Selv, skam og stress. I B.T. Pedersen (Red.), *Klinisk Socialpsykologi: Casestudier fra en arbejdspsykologisk behandlingspraksis*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag, [pp 207-233]. (s 25 – omregnet til A4 sider).
- Pedersen, B.T. (2014). Defensiv organisatoriske værnemekanismer, forførelse, traumatisering og stressammenbrud. I B.T. Pedersen (Red.), *Klinisk Socialpsykologi: Casestudier fra en arbejdspsykologisk behandlingspraksis*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag, [pp 93-114]. (s 20 - omregnet til A4 sider).
- Pearlson, G. D. and Folley, B. S. (2008). Schizophrenia, Psychiatric Genetics, and Darwinian Psychiatry: An Evolutionary Framework. *Schizophrenia Bulletin* vol. 34 no. 4 pp. 722–733. [20 sider.]
- Prentice, D. A., & Miller, D. T. (1992). When small effects are impressive. *Psychological Bulletin*, 112, 160-164. [4 sider.]
- Reale, D., Dingemanse, N. J., Kazem, A. J. N. & Wright, J. 2010 Evolutionary and ecological approaches to the study of personality. *Phil. Trans. R. Soc. B* 365, 3937–3946. [10 sider.]
- Saad, G. (2006). Sex differences in OCD symptomatology: An evolutionary perspective. *Medical Hypotheses* 67, 1455–1459. [4 sider.]

- Schacter, D. L., Addis, D. R., & Buckner, R. L. (2007). Remembering the past to imagine the future: the prospective brain. *Nat. Rev. Neurosci.*, 8, 657–61. [4 sider.]
- Sharpley, CF. and, Bitsika, V.(2010). Joining the dots: neurobiological links in a functional analysis of depression. *Behavioral and Brain Functions* 2010, 6:73. [6 sider.]
- Sharpley, CF. and, Bitsika, V.(2010). Is Depression “Evolutionary” or Just “Adaptive”? A Comment. *Depression Research and Treatment Volume* 2010. [4 sider.]
- Schmidt, U., & Treasure, J. (2006). Anorexia nervosa: Valued and visible. A cognitive-interpersonal maintenance model and its implications for research and practice. *British Journal of Clinical Psychology*, 45, 343–366. [17 sider.]
- Sedikides, C., & Gregg, A. P. (2007). Portraits of the self. *The Sage handbook of social psychology*, 93-117. [25 sider.]
- Sedikides, C., & Gregg, A. P. (2008). Self-enhancement: Food for thought. *Perspectives on Psychological Science*, 3, 102–116. [12 sider.]
- Sharot T. (2011). *The Optimism Bias*. New York: Panthon Books. Kap 2,3,5,6. [73 sider.]
- Smeets, T. et al. (2008). True or false? Memory is differentially affected by stress-induced cortisol elevations and sympathetic activity at consolidation and retrieval. *Psychoneuroendocrinology* 33, 1378–1386. [16 sider.]
- Stanovich KE. 2004. *The Robot’s Rebellion: Finding Meaning in the Age of Darwin*. Chicago: Chicago Univ. Press. Kap 3, 6 og 7. [72 sider.]
- Stone, G. L. (1984). Reaction: In defense of the “artificial.” *Journal of Counseling Psychology*, 31, 108–110. [3 sider.]
- Sturman, E. D., Flett, G. L., Hewitt, P. L., & Rudolph, S. G. (2009). Dimensions of perfectionism and self-worth contingencies in depression. *Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy*, 27, 213-231. [17 sider.]
- Sturman, E. D., & Mongrain, M. (2008b). The role of personality in defeat: A revised social rank model. *European Journal of Personality*, 22, 55–79. [22 sider.]
- Suddendorf, T. & Corballis, M. C. (2007a) The evolution of foresight: What is mental time travel and is it unique to humans? *Behavioral and Brain Sciences* 30(3):299–345. Med discussion. [47 sider.]
- Suhler, C. L., & Churchland, P. S. (2009). Control: conscious and otherwise. *Trends in Cognitive Science*, 13, 341–347. [7 sider.]
- Szechtman, H. & Woody, E. (2004) Obsessive-compulsive disorder as a disturbance of security motivation. *Psychological Review* 111(1):111–27. [15 sider.]
- Swann Jr, W. B., Chang-Schneider, C., & Larsen McClarty, K. (2007). Do people's self-views matter? Self-concept and self-esteem in everyday life. *American Psychologist*, 62(2), 84-92. [10 sider.]

Swann, W. B., Jr., & Bosson, J. (2010). Self and identity. In S. T. Fiske, D. T. Gilbert, & G. Lindzey (Eds.), *Handbook of social psychology* (5th ed., pp. 589–628). New York, NY: McGraw-Hill. [29 sider.]

Tracy, J. L.; Robins, R. W. (2004). Putting the self into self-conscious emotions: A theoretical model. *Psychological Inquiry*, Vol 15(2), 103-125. [20 sider.]

von Hippel, W., and Trivers, R. (2011). The evolution and psychology of self-deception. *Behavioral and Brain Sciences*, 34, 1-16. [14 sider.]

Prøveform: Synopsiseksamen

Professionsprogram: Klinik for Handicap og Rehabiliterings-psykologi (KHARE)

Modulansvarlige: Tia Hansen tia@hum.aau.dk og Charlotte Glintborg cgl@hum.aau.dk

Vejledere/Seminarholdere: Tia Hansen, Charlotte Glintborg, Rikke Schultz, Mette Kold, Leif Vind, Karen Thodberg, Mette Fonsøe, Hana Mala Rytter, Thomas Elsborg, m.fl.

Placering: 8. semester

Type og sprog: Professionsprogram – Dansk

Omfang og forventning:

Klinik for Handicap og Rehabiliteringspsykologi viderefører undervisningen fra 7. semester, nu med et større fokus på anvendelse af rehabiliteringspsykologiske interventioner til klienter med en senhjerneskade samt deres nære pårørende. KHARE studerende starter deres praktik i Aalborg kommune og dermed, under supervision, egne klient- og pårørendeforløb. Workshops og seminarer er centreret omkring rehabiliteringspsykologiske interventioner, anvendelse og gennemførelse samt interventionsmetoders teoretiske og praktiske begrænsninger i fht denne målgruppe, samt forskning i evidensbaseret praksis. Problemstillinger, som den studerende vælger at udforske i synopsis, skal omfatte evidens/forskning.

Programmets interne praktik finder sted i Aalborg kommunes klinik lokaler samt i KHAREs klinik på AAU på Kroghstræde 3, hvor de studerende under supervision har klient- og pårørendeforløb

Deltagere: KHARE studerende - 8 semester

Antal seminarer: 17 seminarer/workshops, plus supervision

Prøveform: Mundtlig eksamen på baggrund af skriftlig synopsis og godkendelse af praktikrapport

Deltagerforudsætninger: Studerende, der har gennemført 7. semester på professionsprogrammet Klinik for Handicap og Rehabiliteringspsykologi og kan indgå i

samarbejde med Aalborg kommune dette semester (fuld tid).

Undervisningsmoduler KHARE VAP II (forbeholdt ændringer)

Kognitiv Adfærdsterapi II (KAT)

v/ Rikke Schultz

2 dage á 6 timer

Beskrivelse

Dagene viderefører arbejdet med kognitiv adfærdsterapi fra efterårets workshop, men diskuterer nu i højere grad kognitiv terapi som anvendelig for klienter med en erhvervet hjerneskade – fx en reaktiv depression eller angst som følge af en erhvervet hjerneskade. Workshopen giver en indføring i behandlingsmodeller til depressive og angstede og træner de terapeutiske teknikker, der indgår i behandlingsmodellen. Dertil vil workshopen fokusere mere dybdegående på de generelle metoder og teknikker, der indgår i kognitive adfærdsterapeutiske behandlingsmodeller. Metoderne praksisanvendelse, muligheder og begrænsninger vil blive diskuteret ud fra forskning på området. Kvalitative forhold som forandringsprocesser samt tilpasning til diagnose, kultur og læringsstil vil herunder blive diskuteret ud fra pensum.

Pensum: 407 sider

- Beck, J. S. (2013). *Kognitiv adfærdsterapi – Grundlag og perspektiver*. DK: Akademisk Forlag. [De sider, der ikke indgik i VAPI: 260 sider]
- Couchman, G., McMahon, G., Kelly, A., & Ponsford, J. (2014). A new kind of normal: Qualitative accounts of Multifamily Group Therapy for acquired brain injury. *Neuropsychological Rehabilitation*, 24(6), 809-832. DOI: 10.1080/09602011.2014.912957 [21 sider]
- Hsieh, M. Y., Ponsford, J., Wong, D., Schönberger, M., McKay, A., & Haines, K. (2012). A Cognitive Behavior Therapy (CBT) programme for anxiety following moderate-severe Traumatic Brain Injury (TBI): Two case studies. *Brain Injury*, 26(2), 126-138. [12 sider]
- Kangas, M., & McDonald, S. (2011). Is it time to ACT? The potential of Acceptance and Commitment Therapy for psychological problems following acquired brain injury. *Neuropsychological Rehabilitation*, 21(2), 250-276, DOI: 10.1080/09602011.2010.540920 [16 sider]
- Khan-Bourne, N., & Brown, R. G. (2003). Cognitive Behaviour Therapy for the treatment of depression in individuals with brain injury. *Neuropsychological Rehabilitation*, 13(1-2), 89-107. DOI: 10.1080/09602010244000318 [18 sider]

- Malec, J., Testa, J. A., Rush, B. K., Brown, A. W., & Moessner, A. M. (2007). Self-assessment of impairment, impaired self-awareness, and depression after Traumatic Brain Injury. *Journal of Head Trauma Rehabilitation*, 22(3), 156–166. [10 sider]
- Soo, C., Tate, R. L., & Lane-Brown, A. (2011). A systematic review of Acceptance and Commitment Therapy (ACT) for managing anxiety: Applicability for people with Acquired Brain Injury? *Brain Impairment*, 12(1), 54-70. [16 sider]
- Öst, L.-G. (2014). The efficacy of Acceptance and Commitment Therapy: An updated systematic review and meta-analysis. *Behaviour Research and Therapy*, 61, 105-121. [17 sider]
- Waldron, B., Casserly, L. M., & O'Sullivan, C. (2013) Cognitive Behavioural Therapy for depression and anxiety in adults with Acquired Brain Injury. What works for whom? *Neuropsychological Rehabilitation*, 23(1), 64-101. DOI: 10.1080/09602011.2012.724196 [37 sider]

Mindfulness

v/ Mette Kold

3 dage á 4 timer

Beskrivelse

Mindfulnessforløbet fortsætter med kombination af teoretisk-praktisk arbejde med mindfulness og medreflekterer undervejs de studerendes egne oplevelser fra klient og pårørendeforløb i praktikken.

Pensum: 354 sider

- Elsass, P. (2011). Buddhas veje. En introduktion til buddhistisk psykologi. København: Dansk Psykologisk Forlag. [Uddrag: "Buddhistisk psykologi med ve- sten som udgangspunkt" s. 153-179 samt "Kunsten at være nærværende" s. 209-234, ialt 53 sider]
- Segal, Z. V.; Williams, J. M. G., & Teasdale, J. D. (2013). *Mindfulness-based cognitive therapy for depression (2nd ed.)*. New York: Guilford Press. [side 177-471, i alt 295 sider]
- Bedard, M., Felteau, M., Marshall, S., Cullen, N., Gibbons, C., Dubois, S., Maxwell, H., Mazmanian, D., Weaver, B., Rees, L., Gainer, R., Klein, R., & Moustgaard, A. (2014). Mindfulness-Based Cognitive Therapy: Benefits in reducing depression following a traumatic brain injury. *Journal of Head Trauma Rehabilitation*, 26(1), 14-22. [6 sider]

Compassion

v/ Leif Vind og Tia Hansen

1 dag á 4 timer og 2 dage á 6 timer (i alt 16 timer)

Beskrivelse

Med-følelse som det eksplicite omdrejningspunkt for teori og intervention er ret nyt i psykologien, men i vækst under indflydelse af især Paul Gilbert i UK og Kristin Neff & Christopher Germer i USA. Tilgangene har stærke berøringsflader med mindfulness og gruppen af 3. generations kognitive adfærdsterapier. De anvendes til et stigende antal målgrupper ud fra den formodning, at et skamfyldt eller anklagende forhold til sig selv er en væsentlig faktor i mange psykologiske problemers konstituering eller vedligeholdelse, og at intervention rettet mod dette derfor kan forbedre klienters resiliens, livskvalitet og inklusion. Som andre tilgange i KAT-familien lægges vægt på at etablere evidens for praksis, og der arbejdes med forskellige scoringsværktøjer til udredning, intervention og dokumentation. Tia Hansen introducerer med udgangspunkt i Neff & Germer, og Leif Vind uddyber med udgangspunkt i klinisk anvendelse af Gilberts model/interventioner og det psykoedukative potentiale i Neff's forståelse. Der eksemplificeres i.f.t. problematikker fra almen praksis, og vi diskuterer anvendelighed til ABI-klienter og deres pårørende.

Undervisningsform: Undervisningen inkl. forelæsning, diskussion af eksempler/cases og praktiske øvelser.

Pensum: 275 sider

- Allen, A. B. & Leary, M. R. (2010). Self-Compassion, stress, and coping. *Social and Personality Psychology Compass*, 4(2), 107–118. [12 sider]
- Ashworth, F., Gracey, F., & Gilbert, P. (2011). Compassion focused therapy after traumatic brain injury: Theoretical foundations and a case illustration. *Brain Impairment*, 12(2), 128-139. [12 sider]
- Beaumont, E., Galpin, A. & Jenkins, P. (2012). 'Being kinder to myself': A prospective comparative study, exploring post-trauma therapy outcome measures, for two groups of clients, receiving *either* Cognitive Behaviour Therapy *or* Cognitive Behaviour Therapy and Compassionate Mind Training. *Counselling Psychology Review*, 27(1), 31-43. [13 sider]
- Brooks, M., Kay-Lambkin, F., Bowman, J. & Childs, S. (2012). Self-Compassion Amongst Clients with Problematic Alcohol Use. *Mindfulness*, 3(4), 1-10. [10 sider]
- Germer, C. K., & Neff, K. D. (2013). Self-compassion in clinical practice. *Journal of Clinical Psychology*, 69(8), 856-867. doi: 10.1002/jclp.22021 [13 sider]

sider]

- Gilbert, P. (2010). An introduction to compassion focused therapy in cognitive behavior therapy. *International Journal of Cognitive Therapy*, 3(2), 97-112. doi: 10.1521/ijct.2010.3.2.97 [17 sider]
- Gilbert, P. (2012). Medfølelsesfokuseret terapi. [Compassion-Focused Therapy; oversat af Morten Visby]. In M. Arendt & N. K. Rosenberg (Eds.), *Kognitiv terapi. Nyeste udvikling* (pp. 507-522). København: Hans Reitzel. [16 sider]
- Gilbert, P., McEwan, K., Matos, M. & Rivis, A. (2011). Fears of compassion: Development of three self-report measures. *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice*, 84, 239-255. [17 sider]
- Gilbert, P. & Procter, S. (2006). Compassionate Mind Training for people with high shame and self-criticism: Overview and pilot study of a group therapy approach. *Clinical Psychology and Psychotherapy*, (13), (pp. 353-379). [27 sider]
- Imrie, S. & Troop, A., N. Troop (2012). A pilot study on the effects and feasibility of compassion-focused expressive writing in day hospice patients. *Palliative and Supportive Care*, 10, 115-122. [8 sider]
- Kelly, A. C., Zuroff, D. C., Foa, C. L. & Gilbert, P. (2010). Who benefits from training in self-compassionate self-regulation? A study of smoking reduction. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 29(7), 727-755. [29 sider]
- Marshall, S. L., Parker, P. D., Ciarrochi, J., Sahdra, B., Jackson, C. J., & Heaven, P. C. L. (2015). Self-compassion protects against the negative effects of low self-esteem: A longitudinal study in a large adolescent sample. *Personality and Individual Differences*, 74, 116-121. doi: <http://dx.doi.org/10.1016/j.paid.2014.09.013> [6 sider]
- Neff, K. (2003). Self-Compassion: An alternative conceptualization of a healthy attitude toward oneself. *Self and Identity*, 2, 85-101. [17 sider]
- Neff, K. D., & Germer, C. K. (2013). A pilot study and randomized controlled trial of the mindful self-compassion program. *J Clin Psychol*, 69(1), 28-44. doi: 10.1002/jclp.21923 [17 sider]
- Neff, K. D., Kirkpatrick, K. L. & Rude, S. S. (2007). Self-compassion and adaptive psychological functioning. *Journal of Research in Personality* 41, 139-154. [16 sider]
- Neff, K. D. & Vonk, R. (2009). Self-Compassion versus Global Self-Esteem: Two different ways of relating to oneself. *Journal of Personality*, 77(1), 23-50. [28 sider]
- Raes, F. (2010). Rumination and worry as mediators of the relationship between self-compassion and depression and anxiety. *Personality and Individual Differences*, 48, 757-761. [5 sider]
- Yarnell, L. M & Neff, K. D. (2013). Self-compassion, interpersonal conflict resolutions, and well-being. *Self and Identity*, 12(2), 1-14. [15 sider]

Dyreassisteret intervention

v/ Tia Hansen, Karen Thodberg, Mette Fonsøe, m.fl.

2 dage á 6 timer

Beskrivelse

Det er velkendt, at førerhunde og handicaphunde øger selvhjulpenhed for mennesker med fysiske handicap, men en nyere idé bevidst at anvende dyr i psykologiske interventioner og forsøg på at fremme sundhed og livskvalitet. Dyreassisterede interventioner er efterhånden udbredte praksisfelter i mange lande og spirende i Danmark, og som forskningsfelt er det på vej mod videnskabelige modenhed. Dyreassisteret intervention og dyreberiget hverdag har oplagte muligheder knyttet til inkluderende psykologi. Workshopen introducerer området og eksemplificerer centrale perspektiver, herunder bidrag fra gæster med hver deres særlige erfaringer og perspektiver på området.

Undervisningsform: Undervisningen inkl. forelæsning, demonstrationer og diskussion af eksempler/cases.

Pensum: 206 sider

Introduktioner

- Bustad, L. K. (2014). Nyere opdagelser om vores forhold til naturen. *Psyke & Logos*, 35(2), 5-16. [12 sider]
- Hansen, T. G. B., & Thodberg, K. (2014). Aktuelle perspektiver på menneskers forhold til dyr – en dansk introduktion. *Psyke & Logos*, 35(2), 17-34. [18 sider]
- Shapiro, K., & DeMello, M. (2010). The state of Human-Animal Studies. *Society & Animals*, 18(3), 307-318. doi: 10.1163/156853010X510807 [12 sider]

Evidensbasering

- Kazdin, A. E. (2010). Methodological standards and strategies for establishing the evidence base of animal-assisted therapies. In A. H. Fine (Ed.), *Handbook on Animal-Assisted Therapy (Third edition)* (pp. 519-546). San Diego: Academic Press. [28 sider]
- Stern, C., & Chur-Hansen, A. (2013). Methodological considerations in designing and evaluating Animal-Assisted Interventions. *Animals*, 3(1), 127-141. doi: 10.3390/ani3010127 [15 sider]

Servicehunde

- Winkle, M., Crowe, T. K., & Hendrix, I. (2012). Service Dogs and People with Physical Disabilities Partnerships: A Systematic Review. *Occupational Therapy International*, 19(1), 54-66. doi: 10.1002/oti.323 [13 sider]

- Gilbey, A., & Tani, K. (2015). Companion animals and loneliness: A systematic review of quantitative studies. *Anthrozoös*, 28(2), 181-197. doi: 10.1080/08927936.2015.11435396 [19 sider]
- Tedeschi, P., Fine, A. H., & Helgeson, J. I. (2010). Assistance animals: their evolving role in psychiatric service applications. In A. H. Fine (Ed.), *Handbook on Animal-Assisted Therapy (Third edition)* (pp. 421-438). San Diego: Academic Press. [18 sider]

Eksempler på DAT og DAA

- Chandler, C. K. (2012). *Animal assisted therapy in counseling (2nd ed.)*. New York: Routledge. [Uddrag: Chapter 7, Animal assisted interventions and counseling theories, pp. 133-164.] [32 sider]
- Pendry, P., Roeter, S., Smith, A., Jacobson, S., & Erdman, P. (2013). Trajectories of positive and negative behavior during participation in equine facilitated learning program for horse-novice youth. *Journal of Extension*, 51(1), article # 1RIB5. [4 sider]
- Thodberg, K., Sørensen, L. U., Videbech, P., Poulsen, P.H., Houbak, B., Damgaard, V., Keseler, I., Edwards, D., & Christensen, J.W. (in press, 2015). Behavioral responses of nursing home residents to visits from a person with a dog, a robot seal, or a toy cat. *Anthrozoös*. DOI: 10.1080/08927936.2015.1089011. [Sidetal afventer layout, ca. 13 sider]

Eksempel på DAI og ABI

- Glintborg, C. (2014). Hundens betydning for mennesker med en erhvervet hjerneskade. To cases. *Psyke & Logos*, 34(2), 102-122. [21 sider]

Manualisering

v/ *Chalotte Glintborg & Tia Hansen*

5 dage á 2 timer (i alt 10 timer).

Implementering i forhold til mennesker med erhvervet hjerneskade og deres pårørende samt den teoretiske baggrund herfor.

Undervisningsform: Oplæg og praktiske arbejde med udarbejdelse af manualer.

Pensum: 174 sider

Baggrund

- Chambless, D. L., & Hollon, S. D. (1998). Defining Empirically Supported Therapies. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 66(1), 7-18. doi: 10.1037/0022-006X.66.1.7 [12 sider]
- Sanderson, W. C. (2003). Why empirically supported psychological treatments

are important. *Behavior Modification*, 27(3), 290-299. doi: 10.1177/0145445503027003002 [10 sider]

- Spring, B. (2007). Evidence-based practice in clinical psychology: What it is, why it matters; what you need to know. *Journal of Clinical Psychology*, 63(7), 611-631. doi: 10.1002/jclp.20373 [21 sider]

Adaptationseksempler

- Burke, C. A. (2010). Mindfulness-based approaches with children and adolescents: A preliminary review of current research in an emergent field. *Journal of Child and Family Studies*, 19(2), 133-144. doi: 10.1007/s10826-009-9282-x [12 sider]
- Seligman, M. E. P., Rashid, T., & Parks, A. C. (2006). Positive psychotherapy. *American Psychologist*, 61(8), 774-788. doi: 10.1037/0003-066X.61.8.774 [15 sider]
- Pedersen, C. M. (2012). Positiv psykologi. In M. Arendt & N. K. Rosenberg (Eds.), *Kognitiv terapi. Nyeste udvikling* (pp. 523-535). København: Hans Reitzel. [13 sider]
- Huffman, J. C., Mastromauro, C. A., Boehm, J. K., Seabrook, R., Fricchione, G. L., Denninger, J. W., & Lyubomirsky, S. (2011). Development of a positive psychology intervention for patients with acute cardiovascular disease. *Heart International*, 6(2), e14. doi: 10.4081/hi.2011.e14 [8 sider]

Assessment

- Jorge-Monteiro, M. F., & Ornelas, J. H. (2015). Recovery Assessment Scale: Testing validity with Portuguese community-based mental health organization users. *Psychological Assessment, online first*, No Pagination Specified. doi: 10.1037/pas0000176 [11 sider]

Arbejdsark

- Arendt, M., Rosenberg, N., & Mørch, M. (2012). Arbejdsskemaer. In M. Arendt & N. K. Rosenberg (Eds.), *Kognitiv terapi. Nyeste udvikling* (pp. 541-612). København: Hans Reitzel. [72 sider]

Søsterprojekter

v/ Hana Mala & Thomas Elsborg

2 dage á 2 timer

Hana Mala Rytter

HMR fortæller om erfaringerne fra et 3-årigt projekt, som det københavnske Center for Hjerneskade har udført i samarbejde med en række kommuner i hovedstadsområdet. Projektet har testet en ny helhedsorienteret, tværfaglig behandlingsmetode for personer ramt af langvarige eftervirkninger af hjernerystelse bedre kendt som post-

commotionelt syndrom (PCS). Behandlingsmetoden bestod i, at et team af fagpersoner fra forskellige fag (neuropsykologer, fysioterapeuter og socialrådgivere) arbejdede sammen med projektets deltagere om deres mentale, adfærdsmæssige, fysiske, somatiske og sociale problemstillinger.

Undervisningsform: Oplæg inkl. diskussion

Pensum 29 sider

- Nielsen, K., Rytter, H.M. & Humle, F. (2015) En hjernerystelse der varer ved. En undersøgelse af effekten af et rehabiliteringsforløb for personer, der lider af postcommotionelt syndrom. *Center for Hjerneskade Rapporten* kan hentes her: http://cfh.ku.dk/dokumenter/Evalueringsrapport_Fuld.pdf/ [29 sider]

Thomas Elsborg

TE er ledende psykolog ved Social Medicinsk Enhed (SME) på Bispebjerg hospital. Enheden foretager ambulante udredninger og vurderinger, og foretager også arbejdspladsbesøg, arbejdsfastholdelsestiltag, rehabiliteringsforløb m.v. Under Socialmedicinsk Enhed hører Center for Voldsramte, der hjælper og rådgiver personer, som er voldsramte i det nære miljø. På workshoppen vil Thomas Elsborg fortælle mere konkret om det rehabiliteringspsykologiske arbejde de udfører på SME på en bred målgruppe af klienter.

Undervisningsform: Oplæg inkl. diskussion

Samlet pensumliste – skal ramme ca. 1500 sider, p.t. resterer 55 sider og der ventes på en manual

- Allen, A. B. & Leary, M. R. (2010). Self-Compassion, stress, and coping. *Social and Personality Psychology Compass*, 4(2), 107–118. [12 sider]
- Arendt, M., Rosenberg, N., & Mørch, M. (2012). Arbejdsskemaer. In M. Arendt & N. K. Rosenberg (Eds.), *Kognitiv terapi. Nyeste udvikling* (pp. 541-612). København: Hans Reitzel. [72 sider]
- Ashworth, F., Gracey, F., & Gilbert, P. (2011). Compassion focused therapy after traumatic brain injury: Theoretical foundations and a case illustration. *Brain Impairment*, 12(2), 128-139. [12 sider]
- Beaumont, E., Galpin, A. & Jenkins, P. (2012). 'Being kinder to myself': A prospective comparative study, exploring post-trauma therapy outcome measures, for two groups of clients, receiving *either* Cognitive Behaviour Therapy *or* Cognitive Behaviour Therapy and Compassionate Mind Training. *Counselling Psychology Review*, 27(1), 31-43. [13 sider]

- Beck, J. S. (2013). *Kognitiv adfærdsterapi – Grundlag og perspektiver*. DK: Akademisk Forlag. [De sider, der ikke indgik i VAPI: 260 sider]
- Bedard, M., Felteau, M., Marshall, S., Cullen, N., Gibbons, C., Dubois, S., Maxwell, H., Mazmanian, D., Weaver, B., Rees, L., Gainer, R., Klein, R., & Moustgaard, A. (2014). Mindfulness-Based Cognitive Therapy: Benefits in reducing depression following a traumatic brain injury. *Journal of Head Trauma Rehabilitation, 26*(1), 14-22. [6 sider]
- Brooks, M., Kay-Lambkin, F., Bowman, J. & Childs, S. (2012). Self-Compassion Amongst Clients with Problematic Alcohol Use. *Mindfulness, 3*(4), 1-10. [10 sider]
- Burke, C. A. (2010). Mindfulness-based approaches with children and adolescents: A preliminary review of current research in an emergent field. *Journal of Child and Family Studies, 19*(2), 133-144. doi: 10.1007/s10826-009-9282-x [12 sider]
- Bustad, L. K. (2014). Nyere opdagelser om vores forhold til naturen. *Psyke & Logos, 35*(2), 5-16. [12 sider]
- Chandler, C. K. (2012). *Animal assisted therapy in counseling (2nd ed.)*. New York: Routledge. [Uddrag: Chapter 7, Animal assisted interventions and counseling theories, pp. 133-164.] [32 sider]
- Chambless, D. L., & Hollon, S. D. (1998). Defining Empirically Supported Therapies. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 66*(1), 7-18. doi: 10.1037/0022-006X.66.1.7 [12 sider]
- Couchman, G., McMahon, G., Kelly, A., & Ponsford, J. (2014). A new kind of normal: Qualitative accounts of Multifamily Group Therapy for acquired brain injury. *Neuropsychological Rehabilitation, 24*(6), 809-832. DOI: 10.1080/09602011.2014.912957 [21 sider]
- Elsass, P. (2011). Buddhas veje. En introduktion til buddhistisk psykologi. København: Dansk Psykologisk Forlag. [Uddrag: "Buddhistisk psykologi med vesten som udgangspunkt" s. 153-179 samt "Kunsten at være nærværende" s. 209-234, ialt 53 sider]
- Germer, C. K., & Neff, K. D. (2013). Self-compassion in clinical practice. *Journal of Clinical Psychology, 69*(8), 856-867. doi: 10.1002/jclp.22021 [13 sider]
- Gilbert, P. (2010). An introduction to compassion focused therapy in cognitive behavior therapy. *International Journal of Cognitive Therapy, 3*(2), 97-112. doi: 10.1521/ijct.2010.3.2.97 [17 sider]
- Gilbert, P. (2012). Medfølelsesfokuseret terapi. [Compassion-Focused Therapy; oversat af Morten Visby]. In M. Arendt & N. K. Rosenberg (Eds.), *Kognitiv terapi. Nyeste udvikling* (pp. 507-522). København: Hans Reitzel. [16 sider]

- Gilbert, P., McEwan, K., Matos, M. & Ravis, A. (2011). Fears of compassion: Development of three self-report measures. *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice*, 84, 239-255. [17 sider]
- Gilbert, P. & Procter, S. (2006). Compassionate Mind Training for people with high shame and self-criticism: Overview and pilot study of a group therapy approach. *Clinical Psychology and Psychotherapy*, (13), (pp. 353-379). [27 sider]
- Gilbey, A., & Tani, K. (2015). Companion animals and loneliness: A systematic review of quantitative studies. *Anthrozoös*, 28(2), 181-197. doi: 10.1080/08927936.2015.11435396 [19 sider]
- Glintborg, C. (2014). Hundens betydning for mennesker med en erhvervet hjerneskade. To cases. *Psyke & Logos*, 34(2), 102-122. [21 sider]
- Hansen, T. G. B., & Thodberg, K. (2014). Aktuelle perspektiver på menneskers forhold til dyr – en dansk introduktion. *Psyke & Logos*, 35(2), 17-34. [18 sider]
- Hsieh, M. Y., Ponsford, J., Wong, D., Schönberger, M., McKay, A., & Haines, K. (2012). A Cognitive Behavior Therapy (CBT) programme for anxiety following moderate–severe Traumatic Brain Injury (TBI): Two case studies. *Brain Injury*, 26(2), 126–138. [12 sider]
- Huffman, J. C., Mastromauro, C. A., Boehm, J. K., Seabrook, R., Frichione, G. L., Denninger, J. W., & Lyubomirsky, S. (2011). Development of a positive psychology intervention for patients with acute cardiovascular disease. *Heart International*, 6(2), e14. doi: 10.4081/hi.2011.e14 [8 sider]
- Imrie, S. & Troop, A., N. Troop (2012). A pilot study on the effects and feasibility of compassion-focused expressive writing in day hospice patients. *Palliative and Supportive Care*, 10, 115-122. [8 sider]
- Jorge-Monteiro, M. F., & Ornelas, J. H. (2015). Recovery Assessment Scale: Testing validity with Portuguese community-based mental health organization users. *Psychological Assessment*, online first, No Pagination Specified. doi: 10.1037/pas0000176 [11 sider]
- Kangas, M., & McDonald, S. (2011). Is it time to ACT? The potential of Acceptance and Commitment Therapy for psychological problems following acquired brain injury, *Neuropsychological Rehabilitation*, 21(2), 250-276, DOI: 10.1080/09602011.2010.540920 [16 sider]
- Kazdin, A. E. (2010). Methodological standards and strategies for establishing the evidence base of animal-assisted therapies. In A. H. Fine (Ed.), *Handbook on Animal-Assisted Therapy (Third edition)* (pp. 519-546). San Diego: Academic Press. [28 sider]
- Kelly, A. C., Zuroff, D. C., Foa, C. L. & Gilbert, P. (2010). Who benefits from training in self-compassionate self-regulation? A study of smoking re-

- duction. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 29(7), 727-755. [29 sider]
- Khan-Bourne, N., & Brown, R. G. (2003). Cognitive Behaviour Therapy for the treatment of depression in individuals with brain injury. *Neuropsychological Rehabilitation*, 13(1-2), 89-107. DOI: 10.1080/09602010244000318 [18 sider]
  - Malec, J., Testa, J. A., Rush, B. K., Brown, A. W., & Moessner, A. M. (2007). Self-assessment of impairment, impaired self-awareness, and depression after Traumatic Brain Injury. *Journal of Head Trauma Rehabilitation*, 22(3), 156–166. [10 sider]
  - Marshall, S. L., Parker, P. D., Ciarrochi, J., Sahdra, B., Jackson, C. J., & Heaven, P. C. L. (2015). Self-compassion protects against the negative effects of low self-esteem: A longitudinal study in a large adolescent sample. *Personality and Individual Differences*, 74, 116-121. doi: <http://dx.doi.org/10.1016/j.paid.2014.09.013> [6 sider]
  - Neff, K. (2003). Self-Compassion: An alternative conceptualization of a healthy attitude toward oneself. *Self and Identity*, 2, 85-101. [17 sider]
  - Neff, K. D., & Germer, C. K. (2013). A pilot study and randomized controlled trial of the mindful self-compassion program. *J Clin Psychol*, 69(1), 28-44. doi: 10.1002/jclp.21923 [17 sider]
  - Neff, K. D., Kirkpatrick, K. L. & Rude, S. S. (2007). Self-compassion and adaptive psychological functioning. *Journal of Research in Personality* 41, 139–154. [16 sider]
  - Neff, K. D. & Vonk, R. (2009). Self-Compassion versus Global Self-Esteem: Two different ways of relating to oneself. *Journal of Personality*, 77(1), 23-50. [28 sider]
  - Nielsen, K., Rytter, H.M. & Humle, F. (2015) En hjernerystelse der varer ved. En undersøgelse af effekten af et rehabiliteringsforløb for personer, der lider af postcommotionelt syndrom. *Center for Hjerneskode Rapporten* kan hentes her: http://cfh.ku.dk/dokumenter/Evalueringsrapport_Fuld.pdf/ [29 sider]
  - Pedersen, C. M. (2012). Positiv psykologi. In M. Arendt & N. K. Rosenberg (Eds.), *Kognitiv terapi. Nyeste udvikling* (pp. 523-535). København: Hans Reitzel. [13 sider]
  - Pendry, P., Roeter, S., Smith, A., Jacobson, S., & Erdman, P. (2013). Trajectories of positive and negative behavior during participation in equine facilitated learning program for horse-novice youth. *Journal of Extension*, 51(1), article # 1RIB5. [4 sider]
  - Raes, F. (2010). Rumination and worry as mediators of the relationship between self-compassion and depression and anxiety. *Personality and Individ-*

- ual Differences*, 48, 757-761. [5 sider]
- Sanderson, W. C. (2003). Why empirically supported psychological treatments are important. *Behavior Modification*, 27(3), 290-299. doi: 10.1177/0145445503027003002 [10 sider]
  - Segal, Z. V.; Williams, J. M. G., & Teasdale, J. D. (2013). *Mindfulness-based cognitive therapy for depression (2nd ed.)*. New York: Guilford Press. [side 177-471, i alt 295 sider]
  - Seligman, M. E. P., Rashid, T., & Parks, A. C. (2006). Positive psychotherapy. *American Psychologist*, 61(8), 774-788. doi: 10.1037/0003-066X.61.8.774 [15 sider]
  - Shapiro, K., & DeMello, M. (2010). The state of Human-Animal Studies. *Society & Animals*, 18(3), 307-318. doi: 10.1163/156853010X510807 [12 sider]
  - Soo, C., Tate, R. L., & Lane-Brown, A. (2011). A systematic review of Acceptance and Commitment Therapy (ACT) for managing anxiety: Applicability for people with Acquired Brain Injury? *Brain Impairment*, 12(1), 54-70. [16 sider]
  - Spring, B. (2007). Evidence-based practice in clinical psychology: What it is, why it matters; what you need to know. *Journal of Clinical Psychology*, 63(7), 611-631. doi: 10.1002/jclp.20373 [21 sider]
  - Stern, C., & Chur-Hansen, A. (2013). Methodological considerations in designing and evaluating Animal-Assisted Interventions. *Animals*, 3(1), 127-141. doi: 10.3390/ani3010127 [15 sider]
  - Tedeschi, P., Fine, A. H., & Helgeson, J. I. (2010). Assistance animals: their evolving role in psychiatric service applications. In A. H. Fine (Ed.), *Handbook on Animal-Assisted Therapy (Third edition)* (pp. 421-438). San Diego: Academic Press. [18 sider]
  - Thodberg, K., Sørensen, L. U., Videbech, P., Poulsen, P.H., Houbak, B., Damgaard, V., Keseler, I., Edwards, D., & Christensen, J.W. (in press, 2015). Behavioral responses of nursing home residents to visits from a person with a dog, a robot seal, or a toy cat. *Anthrozoös*. DOI: 10.1080/08927936.2015.1089011. [Sidetal afventer layout, ca. 13 sider]
  - Waldron, B., Casserly, L. M., & O'Sullivan, C. (2013) Cognitive Behavioural Therapy for depression and anxiety in adults with Acquired Brain Injury. What works for whom? *Neuropsychological Rehabilitation*, 23(1), 64-101. DOI: 10.1080/09602011.2012.724196 [37 sider]
  - Winkle, M., Crowe, T. K., & Hendrix, I. (2012). Service Dogs and People with Physical Disabilities Partnerships: A Systematic Review. *Occupational Therapy International*, 19(1), 54-66. doi: 10.1002/oti.323 [13 sider]
  - Yarnell, L. M & Neff, K. D. (2013). Self-compassion, interpersonal conflict

resolutions, and well-being. *Self and Identity*, 12(2), 1-14. [15 sider]

- Öst, L.-G. (2014). The efficacy of Acceptance and Commitment Therapy: An updated systematic review and meta-analysis. *Behaviour Research and Therapy*, 61, 105-121. [17 sider]